Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 83 (2371). 9 СЕШАНБА АПРЕЛЬ, 1974 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

◆ Франция Республикасининг президенти Ж. Помпиду вафот этганлиги муносабати билан расмий маросимда иштирок этмоқ учун Парижга келган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Франция Компартиясининг Бош секретари Ж. Марше билан учрашди. Учрашув чоғида КПСС билан ФКП ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан фикрлашиб олинди.

◆ СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бошчилигидаги СССР давлат делегацияси 8 апрелда Париждан Москвага қайтиб келди.

◆ СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин кеча Кремлда Бангладеш Халқ Республикасининг Бош министри шайх Мужибур Раҳмон билан учрашиб, суҳбатлашди.

◆ «Правда Востока» газетасининг бугунги бошмақоласи физкультура ва спортнинг аҳволи ва уни янада ривожлантириш тадбирларига бағишлаб куни кеча бўлиб ўтган республика партия активи йиғилиши якунларига қаратилган.

Белгиловчи йил одимлари

Мусобақани авж олдириб

«Куч ва маблағларни кам сарфлаган ҳолда кўплаб сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқарамиз, республикамиз олтин тўйига муносиб тўёналар тайёрлаймиз» — В. И. Ленин номидаги электрон техника заводи коллективи беш йиллик белгиловчи йили мусобақасини ана шундай шиор асосида ўтказиб, қувончли натижаларни қўлга киритмоқда.

Зиммага олинган оширилган мажбуриятлар, муқобил планлар приборсозларнинг юксак меҳнат ва сиёсий активликларидан дарак бериб турибди.

5-цехда ёш коммунист А. Дедушкина, 13-цехда коммунист Н. Рожков, Н. Абдуллаева бригадаси, катта мастер, коммунист Д. Рудниченко раҳбарлик қилаётган 6-цехнинг участкаси, 2-цехнинг Нина Королева бош бўлган комсомол-ёшлар бригадаси ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, беш йилликнинг белгиловчи йили планини 27 октябрга бажаришга қарор қилдилар.

Коммунист А. Т. Буряков раҳбарлик қилаётган участка (17-цех) илгари беш йилликни 4,5 йилда бажариш юзасидан мажбурият олган эди. Участка аъзолари КПСС Марказий Комитетининг Мурожаати билан танишиб, ана шу маррани қайтадан кўриб чиқдилар ва зиммаларига янги мажбурият — беш йилликни тўрт йилда бажаришни олдилар. Мурожаатни муҳокама қилиш чоғида ёш ишчиларнинг «Ҳар бир киши учта аралаш жараённи билсин» деган ташаббуси туғилди.

Завод коллективи ўтган йилнинг охирларидаёқ 1974 йил учун зиммага оширилган мажбурият олган эди. Корхонанинг барча цехлари ва бошқа иқтисодий бўлимларида митинглар бўлиб ўтганидан сўнг завод мажбурияти бандларига тузатишлар киритилди. Муқобил планга кўра товар маҳсулотини реализация қилиш бўйича топшириқни 1974 йил 25 декабрга бажаришга, пландан ташқари, ўнларча минг сўмлик маҳсулот реализация қилишга, шунингдек, 1974 йилда меҳнат унумдорлигини кўтариш бўйича 1975 йилнинг охирига мўлжалланган даражага эришишга, 1974 йилда қўшимча 1 миллион киловатт-соат электр энергияси тежаб қолишга қарор қилинди. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейи шарафига октябрь ойининг охирида икки кун тежаб қолинган хом ашё ва материаллар ҳисобига меҳнат қилиш белгиланди.

Лойиҳачилар—чўлқуварларга

ҚАРШИДА ЙИРИК КОМБИНАТ

Қарши чўлини ўзлаштириш, колхоз ва совхоз посёлкалари, хўжалик биноларини бунёд этиш мақсадида замонавий қурилиш материаллари комбинати қурилмоқда. Ана шу йирик корхонанинг иш чизмалари ва лойиҳасини тайёрлаш Москва ва Тошкент мутахассисларига топширилган эди. СССР Госстройга қарашли Москвадаги 2-лойиҳа ва Тошкентдаги «Средазцелинстрой» лойиҳа институтларининг коллективлари изланишлар олиб бордилар. Қарши чўлига зарур бўлган йирик корхонанинг биринчи навбати ишга туширилди. Шу кунларда эса, иккинчи навбатнинг ҳужжатлари буюртмачига етказиб берилмоқда.

Қарши шаҳри атрофида жойлашган бу корхона бир йилнинг ўзида 500 минг куб метр темир-бетон, 171 минг куб метр уйсозлик панеллари ишлаб чиқарилади. шунингдек унда 5 миллион сўмлик автомобиль ва қурилиш машиналарини ремонт қиладиган устахона, 15 минг кубометр ёғочни қайта ишлаш фабрикаси бор. Бу комбинат 120 гектар майдонни эгаллаяпти. Унда йирик ишлаб чиқариш корпуслари, маъмурий бинолар, материаллар омборлари, маиший хизмат хоналари ва бошқа корпуслар ҳам бунёд этилди ва этилмоқда.

20 апрель „Қизил шанбалик"

Суръат ошади

Маданият министрлиги ремонт қурилиш бошқармасининг Икром Йўлдошев бошлик бригадаси маданий-оқартув техникуми студентлари учун тўрт қаватли типовой ётоқхона биноси қурилишида меҳнат қилмоқда.

— Бригада коллективи,— дейди участка бошлиғи Ў. Умаров,— иш вақтидан унумли фойдаланиб, ўтган ой планини 105 процентга бажарди. Бригаданинг Ҳ. Юнусов, Н. Мелиев, А. Йўлдошев, И. Кудеменко каби аъзолари самарали меҳнатлари билан катта улуш қўшишди.

В. И. Ленин туғилган кунга 104 йил тўлиши ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига 20 апрель куни ўтказиладиган коммунистик шанбаликка тайёргарлик масалаларига бағишланган Тошкент шаҳар саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, муассасалар коллективлари ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари вакиллари шаҳар активи қатнашчиларининг Мурожаатига жавобан, шанбалик куни участканинг барча аъзолари ишга чиқиб, 3 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришади ва иш ҳақини тўққизинчи беш йиллик фондига ўтказишади.

Ў. МИРЗАЕРОВ.

Мармарчилар меҳнат байрамига

Мармарни қайта ишлаш заводида ҳар йилги «қизил шанбалик» ҳақиқий байрам шодиёнасига айланиб кетади. Коллектив бу йилги меҳнат байрамига катта тайёргарлик билан келмоқда. Барча цехларда йиғилишлар ўтказилиб, бажариладиган режалар аниқ белгилаб чиқилди.

Кеча завод коллективининг кўп кишилик митинги бўлди. Митингда завод партия бюроси секретари П. Темошкин сўзга чиқиб, шу куни амалга ошириладиган ишлар билан мармарчиларни таништирди.

Меҳнат байрамига мармарчилардан 280 киши иштирок этади. Улар асосан мармар, гранит, мозаикали кошинлар ишлаб чиқарадилар. Шу куни 5160 сўмлик турли хил бинокорлик материаллари тайёрланади. Завод аҳли меҳнат байрамидан тушган 680 сўмни беш йиллик жамғармасига ўтказишга қарор қилди.

Мамарчилар шанбаликда шаҳримизни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларида ҳам ҳамжиҳатлик билан қатнашадилар.

«Юлдуз» фирмасининг коллективи тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили учун ўз зиммасига юксак мажбуриятлар олган. Улар маҳсулот реализацияси бўйича йиллик планни 28 декабрда бажариб, пландан ташқари 360 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишга аҳд қилишган. Бундан ташқари 17 хил янги модель ишлаб чиқаришга жорий этилади ва кўплаб газлама тежаб қолинади.

Фирма ишчилари Иваново шаҳрининг 3-тикув фабрикаси ва Тошкентдаги «Қизил тонг» фирмаси билан мусобақалашишяпти.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) 1.бичиш цехининг нормировкачиларидан комсомол аъзолари Мунаррам Нурмуҳамедова ва Насиба Иброҳимовалар.

ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

«Главташкентстрой»-га қарашли 8-темир-бетон буюмлари заводида илғорлар ҳақида гап кетганда П. В. Заворотнев номини ҳурмат билан тилга олишади. Новатор ишчи раҳбарлик қилаётган 2-цех коллективи корхонада ўтказилаётган социалистик мусобақанинг байроқдори бўлмоқда. Улар пойтахтда бунёд қилинаётган объектларга қурилиш материалларини ўз вақтида етказиб, смена ва ойлик топшириқларини ошириб бажармоқдалар.

Лекторлик маҳорати мактаби

Низомий номли Тошкент давлат педагогика институти қошида ташкил қилинган «Лекторлик маҳорати мактаби» тингловчилар ҳурматига сазовор бўлмоқда. Бу мактаб олдига қўйилган асосий вазифа ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларга интернационализм ва ватанпарварлик ғояларини сингдиришдан иборат. Машғулотларга асосан олий ўқув юртининг студентлари ва аспирантлари қатнашмоқда. Мактабда республика «Билим» жамияти парвлениеси раисининг ўринбосари, тарих фанлари доктори Қ. Фозилхўжаев, педагогика институтининг КПСС кафедраси мудири, тарих фанлари доктори А. Раззоқов раҳбарлик қилмоқдалар.

Уларнинг ташаббуси билан Ўзбекистон ССР ва республика Компартияси ташкил қилинганлигининг ярим асрлик юбилейига бағишлаб бир қатор темаларда суҳбатлар, атоқли кишилар билан учрашувлар ўтказилди.

Етук олимлар ва тажрибали педагоглар «Ўзбекистонда ленинча миллий сиёсат тантанаси», «Ўзбекистон қардош халқлар оиласида», «Яқин Шарқдаги воқеалар», «СССР Европада хавфсизлик системасини яратиш учун курашда», «Лекциялар партиявийлиги» деган мавзуларда мазмунли суҳбатлар ўтказдилар. Тингловчилар ўтказилган машғулотлар бўйича мустақил рефератлар тайёрлаб, семинарларда докладлар қилишяпти.

Шу йил ёзда олиб бориладиган тадбир режаси ҳам ишлаб чиқилди. Мактабни битирган тингловчилар ёзги каникул вақтида республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида бўлиб, лекция ва суҳбатлар ўтказадилар.

Китоб кўргазмаси

Чилонзор массивининг 11-кварталида жойлашган Белинский номли район кутубхонасида Ўзбекистон ССР ва республика Компартияси 50 йиллик юбилейига бағишлаб бир қатор тадбирлар олиб борилмоқда. Маърифат масканида республика меҳнаткашларининг ярим асрлик давр мобайнида босиб ўтган йўли ҳақида ҳикоя қилувчи китоблар кўргазмаси ташкил қилинди.

Кутубхона ташаббуси билан 74-мактабда Совет Ўзбекистонининг юбилейига бағишлаб маданий тадбир ўтказилди. Бунда «Билим» жамияти аъзоси М. А. Пивнич «Ўзбекистон ССР Совет Иттифоқи халқларининг қардошлик оиласида» деган темада лекция ўқиди.

Пойтахтимиз гўзал ва кўкаламзор бўлсин!

ЖОНБОЗЛИК КЎРСАТИБ

Ф. Энгельс номли Тошкент чет тиллар педагогика институтининг француз тили факультети студентларидан 600 киши куни кеча умумхалқ ҳашарига чиқишди. Шу куни уч километрдан ортиқ арик ва йўлкалар тозаланди. Мевазор маҳалласининг бир қатор хиёбонларидаги дарахт таглари юмшатилди.

Шанбаликда студентлардан Ў. Хуррамов, Х. Йўлдошев, М. Холиқова, С. Макарянц каби комсомоллар жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилдилар. Шу куни институтнинг немис тили факультетидан 200 га яқин студент макарон заводида ҳашарда бўлди. Улар завод территориясини орасталаб, дарахт ва гул кўчатлари ўтқаздилар. Инглиз тили факультетининг студентлари эса, Чилонзор массивида ишладилар.

М. ХОЛМУРОДОВ.

СТУДЕНТЛАР ҲАШАРДА

Киров районидаги ҳисоб-кредит техникуми педагог ва ўқувчилари Ленин проспектида ва Софиия кўчаларида ҳашар ўтказдилар. Билим юрти коллективи шу кўчаларда 600 дан ортиқ манзарали дарахт ва 1,5 минг тупдан кўп яшил тўсиқлар ўтқазди. Техникум студентлари «Ғалаба» маданият ва истироҳат боғини ёзги мавсумга тайёрлаш ишида ҳам иштирок этмоқдалар. Оромгоҳнинг боғлари ва сув ҳавзалари тозаланмоқда.

О. ҚОСИМОВ.

ЎҚУВЧИЛАР ҲИССАСИ

Шаҳримизни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш икки ойлигида саноат, транспорт, қурилиш, олий ўқув юртлари коллективлари қатори кўп мактабларнинг ўқувчилари ҳам актив қатнашмоқдалар.

Бугун

242-мактаб ўқувчилари навбатдаги ҳашарга чиқдилар. Улар ўз оталиқларидаги мармарни қайта ишлаш заводида ҳамда қурилиш объектларида бўлиб, 15 тоннадан зиёд металлом йиғдилар. Шунингдек, шаҳримиз кўчалари ва хиёбонларига 100 дан зиёд дарахт кўчатлари ўтқаздилар. 400 метр арикни тозаладилар, мактаб боғига 200 туп турли хил мевали ва манзарали дарахт ҳамда гул кўчатлари ўтқаздилар.

Э. Сайфутдинова.

Киров районидаги олий ўқув юртларининг студентлари кўкаламзорлаштириш ойлигида актив иштирок этишяпти.

СУРАТДА: Урта Осиё педиатрия институтининг студентлари шанбаликда. М. Нуриддинов фотоси.

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллиги нишонланадиган юбилей йилида Собир Раҳимов районининг меҳнаткашлари ўз территорияларини янада обод ва кўркам қилиш борасида тинмай меҳнат қилиб, 68 минг туп дарахт ва 47 минг яшил тўсиқлар ўтқазишиб планни муддатидан олдин бажаришди. Район азаматлари март ойининг ўзидаёқ 122 минг туп дарахт ва яшил тўсиқлар экдилар. Бу планда кўрсатилганидан 7 минг туп ортиқдир.

Бугун

район ободонлаштириш бошқармасидан хабар қилишларича, пландан ташқари кўчат экиш тўғрисидаги мажбурият ҳам муваффақиятли адо этилган. Қўшимча 10 минг туп дарахт ва 13 минг яшил тўсиқлар экилди.

Район азаматлари ўтган шанба ва якшанба кунлари умумхалқ ҳашарига чиқдилар. Бу ҳашарда 61 минг 200 киши иштирок этди. 21 та автомашина ва 8 та трактор ёрдамида арик ва кўчалардаги чиқиндилар олиб чиқиб ташланди. Умумхалқ ҳашарида райондаги барча корхона, ўқув юртлари, ЖЭКлар, маҳаллалар иштирок этишди. Айниқса Тошкент медицина институтининг студентлари жонбозлик кўрсатишди. Шу куни улар 4 минг 900 туп мевали ва манзарали дарахт, 5 минг 100 та яшил тўсиқ экишди.

Районда бу йилги ободонлаштириш мавсумида 7,5 гектар ерни эгаллайдиган 9 та хиёбон ташкил қилинди. Уларга 11 минг туп мевали ва манзарали дарахт ўтқазилди.

Шанба куни ўтказилган ҳашарда 7,27-автобазалар, 24, 28, 133-мактаблар, «Пахта», «Охунбобоев», «Фрунзе» маҳаллалари бошқаларга ўрнак бўлишди.

ЎҚУВ ЙИЛИГА ҲАДЯ

Бешқайрағоч массивида типовой мактаб биноси қурилиши кун сайин жадаллашмоқда. Қурилишда «Главташкентстрой» Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-қурилиш тресті 13-қурилиш бошқармасининг Дмитрий Пантиков бошлиқ комплекс бригада аъзолари унумли меҳнат қилишяпти. Б. Ростов, Э. Шораҳмедов, О. Киселев, А. Собитов каби қўли гул бинокорлар кунлик нормаларини 150 процентгача етказиб адо этишмоқда.

— Белгиловчи йил планларини муддатидан илгари адо этиб, республикамиз юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олишга аҳд қилган бинокорларимиз мактаб биносини янги ўқув йили арафасида 1,5 минг ўқувчига ҳадя этишга қарор қилишган, — дейди участка прораби Ғайрат Аъзамов.

Д. ИКРОМОВА.

ЯНГИ ТЕХНИКА ЎРГАНИЛМОҚДА

Республикамизда қишлоқ хўжалик машиналарини яратишда биринчи ўринни эгаллаб келаётган «Ташсельмаш» заводида бу йилдан бошлаб янги техникани ўрганиш курси ишламоқда. Курсда юбилей йилида 300 дан ортиқ юқори малакали мутахассис кадрлар тайёрланади.

Куни-кеча курснинг навбатдаги қатнашчилари заводда ишлаб чиқарилаётган янги техника сирларини ўрганишга киришдилар.

Курс иштирокчилари икки ой давомида пахта териш машиналарининг янги хилларини ўрганадилар. Уларга заводнинг етук мутахассислари дарс бермоқда. Курсга республикамиз механизаторлари билан бир қаторда қардош пахтакор Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Озарбайжон республикаларининг механизаторлари ҳам таҳсил кўрмоқдалар.

АКТИВ ДАЪВАТИ

Республикада китоб савдоси тобора авж олиб бормоқда. Китоб савдоси ходимлари республика активининг 8 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида китоб базалари, магазинлари, павильонлари ва автолавкалари ишини янада такомиллаштириш учун нималар қилиш кераклиги тўғрисида гапирилди.

Йиғилиш қатнашчилари китоб савдоси ҳамма ходимларига мурожаат қилиб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани янада кенгайтиришга даъват этдилар. (ЎзТАГ).

Хоккей

ҚЎШ ПЕШҚАДАМ

Хельсинкида ўтаётган шайбали хоккей бўйича жаҳон ва Европа чемпионатида учтадан учрашув ўтказиб, олтитадан очко тўплаган ЧССР ва СССР командалари пешқадамлик қилишмоқда.

Кеча Чехословакия хоккейчилари ГДР терма командасини 8:0 ҳисобида, совет хоккейчилари 8:3 (2:0, 5:0, 1:3) ҳисобида Польша терма командасини мағлубиятга учратдилар. Кутилмаганда поляк спортчилари ўйиннинг учинчи бўлимида қаттиқ қаршилик кўрсатишди. Бу бўлимни улар 3:1 ҳисобида ўз фойдаларига тугалладилар.

Чемпионатда яна бир одатдагидан ташқари воқеа содир бўлди. Швеция— Польша командаларининг ўйинидан сўнг (бу ўйин 4:1 ҳисобида швед хоккейчилари фойдасига туғаган эди) врачлар швециялик спортчи Ульф Нильссенни медицина назоратидан ўтказишганди. Текширув шуни кўрсатдики, у учрашув олдидан допинг қабул қилган экан. Шунинг учун Швеция командасига 0:5 ҳисобида мағлубият ёзилди. Польша командаси кутилмаганда икки очко қўлга киритди.

«Ялла» Польшага жўнаб кетди

Қардош Польша фашизм асоратидан озод қилинганлигига 30 йил тўлаяпти. Шу муносабат билан, Польша Халқ Республикасида катта тантаналарга тайёргарлик кўрилмоқда. Айни пайтда поляк халқининг социализм даврида эришган муваффақиятлари жаҳондаги тинчликсевар кучларни қувонтирмоқда. Совет Иттифоқида миллий байрам муносабати билан Польша Халқ Республикаси маданияти кунлари бошланди. Бу тадбирларда қатнашиш учун дўст мамлакат санъаткорлари меҳмон бўлиб келишди.

Айни пайтда, «Ўзбекконцерт»нинг «Ялла» ансамбли Польшага жўнаб кетди. Ўзбек санъаткорлари бу мамлакатда 20 апрелдан 10 майгача қадар бўлиб, концертлар бериш билан бирга, йирик ишлаб чиқариш корхоналарида меҳнаткашлар вакиллари билан дўстлик учрашувлари ҳам ўтказадилар.

Жасорат ҳақида ҳикоя

Бугун

Қуйлиқ маданият уйининг 400 кишилик мажлислар зали Венгрия немис-фашист газандаларидан озод этилганлигининг 30 йиллигига бағишланган учрашув иштирокчилари билан тўлди. Кечани Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, запасдаги подполковник Н. Абрамов очди. У Венгриядаги шиддатли жанг хотиралари ҳақида йиғилганларга ҳикоя қилиб берди.

Кечада уруш ветеранлари ва шаҳримиз ишлаб чиқариш корхоналарининг илғорлари иштирок этдилар. Улуғ Ватан уруши йилларига бағишланган кинофильмлардан парчалар намойиш қилинди.

АҚШда хотин-қизлар ҳамон камситилади. Уларга кам ҳақ тўланади, мамлакатнинг иқтисодий ва сиёсий ҳаётида фаол иштирок этишмайди. (Газеталардан).

— Бизни хотин-қизларни камситасиз, деб айблашга қандай асосингиз бор?

(ТАСС фотохроникаси).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

✦ ДЕҲЛИ. Давлат миллий тўқимачилик корпорациясига қарашли корхоналар Ҳиндистонга катта фойда келтирмоқда. Шу корпорациянинг 88 тўқимачилик фабрикаси 1973 йилнинг дастлабки тўққиз ойида 56 миллион рупия соф фойда олди. Ҳукумат бу корхоналарни икки йил муқаддам национализация қилган эди. Шунга қадар бу фабрикалар фойда келтирмасди. Корпорация шу вақт ичида Совет Иттифоқи, Польша, ГФР, Венгрия ва бошқа мамлакатларга 78 миллион квадрат метрдан ортиқ газлама юборди. Корпорация фабрикалари мамлакат аҳолисининг кам. бағал табақалари ўртасида қатъий нархда тақсимлаш учун 85 миллион квадрат метрга яқин газлама ҳам тўқиб чиқарди.

✦ ИСЛОМОБОД. Езнинг ўрталарида бошланадиган янги ўқув йилида Покистонда давлатга қарашли барча мактабларда ўрта таълим бериш текин бўлади. 1972 йилнинг октябридан бошлаб буйдан илгари амалга оширилган ислоҳотга мувофиқ биринчи — саккизинчи синф ўқувчилари текин ўқитилмоқда.

Покистон таълим министри А. Х. Пирзода миллий ассамблеяда сўзга чиқиб, ҳукумат аҳолининг кенг табақаларига билим олиш имкониятини яратиш тўғрисида халққа берган ваъдасини бундан кейин ҳам бажариш ниятида эканлигини таъкидлади.

✦ КАМПАЛА. Африка бирлиги ташкилоти министрлар кенгашининг XXII сессияси иштирокчилари Гвинея-Бисау Республикасига махсус ёрдам фондини тузишга қарор қилди. Гвинея-Бисау халқи Португалия мустамлакачилик ҳукмронлигидан батамом озод бўлиш учун қуролли кураш олиб бормоқда. Министрлар кенгаши, шунингдек араб халқларининг Исроил агрессиясига қарши олиб бораётган адолатли курашини қатъий қўллаб-қувватлади. Озод Африка намояндалари Африка бирлиги ташкилотининг бюджетини қарийб 6 миллион доллар миқдорида маъқулладилар.

✦ КОТОНУ. Дагомея ҳукумати Дагомея саноат компаниясини давлат ихтиёрига олишга қарор қилди.

Дагомея министрлар кенгаши тўғрисидаги ахборотда бу компания кейинги йилларда хусусий капитал манфаатларини кўзлаб давлатга зарар етказди, деб айтилади.

Бу компанияни давлат ихтиёрига олиш тўғрисидаги қарор мамлакатда давлат секторини ривожлантириш ва ажнабий капиталнинг фаолияти устидан назоратни кучайтириш йўлида қўйилган янги конкрет қадамдир. Бундан илгари мамлакат экспортида иккинчи ўринни олган пахта етиштириш ва сотиш давлат назорати остига олинган эди.

(ТАСС).

Доимий комиссиялар иш тажрибасидан

Ҳамжиҳатлик самараси

Доимий комиссиялар Советларнинг асосий таянчидир. Буни биз Сергели район ёшлар билан ишлаш доимий комиссиясининг иш тажрибасидан ҳам билишимиз мумкин. Доимий комиссияга район Советининг депутати А. С. Лисков раҳбарлик қилади. Комиссия аъзолари мунтазам равишда район Советининг депутати В. А. Марокина бошчилик қилаётган халқ маорифи ва спорт ишлари бўйича доимий комиссия аъзолари билан биргаликда иш олиб борадилар. Чунки, бу ҳар икала комиссия аъзоларининг иш услуби бир йўналишга қаратилган.

Яқинда комиссия аъзолари райондаги бир нечта корхоналарда бўлиб, бу жойларда ёшлар тарбияси, уларнинг ўқиши ва спорт билан шуғулланишлари учун қандай шароит яратилгани билан қизиқдилар. Текширувда 13-кўприк қурилиш отряди, темир-бетон конструкциялари заводи ва ун комбинатида ёшлар тарбияси билан етарли шуғулланилмаганлиги маълум бўлди. Бу корхоналарга қарашли ётоқхоналарда қатор камчиликлар мавжуд экан. Бу ерда ёшларнинг ишдан сўнг маданий дам олишлари учун шароит йўқ. Қизил бурчаклар ташкил этилмаган. Ётоқхоналарга газета ва журналларнинг янги сонлари келтирилмайди. Хоналар ифлос. Кечки пайтлар спорт ишлари билан шуғулланиш учун майдонча йўқ. Бу камчиликлар комиссия аъзолари томонидан корхоналарнинг маъмуриятлари диққатига етказилди. Улар нуқсонлар олдини олиш чора-тадбирларини кўришди.

Шунингдек, комиссия аъзолари ишчи-ёшларнинг ўз билимларини қандай ошираётганлиги билан ҳам мунтазам қизиқиб келадилар. Текширувда темир-бетон конструкциялари заводида аҳвол ёмон эканлиги аниқланди. Бу ерда 40 дан ортиқ ёшлар тўлиқсиз маълумотга эга. Лекин, шунга қарамай, уларни кечки ўқишларга жалб этиш ишлари билан ҳеч ким қизиқмайди. Бир қатор корхоналарда ёшларнинг ўқиши ва маданий дам олиши учун шароит йўқлиги туфайли, ишда қунимсизлик бошланган. Масалан, районга қарашли 12-автопарк шофери Р. Рогожников, электромеханика заводидан Г. Н. Варновская, 13-кўприк қурилиши отрядидан Ғ. Аббосов, тикув фабрикаси хизматчиси Г. Габитовалар сабабсиз ишдан бўшаб кетганлар. Комиссия аъзолари бу ёшларнинг баъзилари билан суҳбатлашганда, улар ўзлари хизмат қилаётган корхоналарда, ўқиш ва спорт ишлари билан шуғулланиш учун етарли шароит йўқлигидан шикоят қилишган. 12-автобазадан 58 киши, 13-кўприк қурилиши отрядидан 88 киши кечки мактабга ўқишга жалб этилмаган.

Комиссия аъзолари юқоридаги масалани аввало, ўз йиғилишларида муҳокама қилдилар. Йиғилишга корхона раҳбарлари ҳам таклиф қилинди. Ниҳоят, ҳамма бир овоздан бу масалани район ижроия комитетининг навбатдаги сессиясида кўриш лозим деган фикрни билдирди. Сессия ишга жиддий ёндошди. Корхона раҳбарлари қаттиқ огоҳлантирилди. Натижада, бу жойларда ёшларнинг ўқиши, маданий дам олиши учун етарли шароитлар яратиб берилди.

Ёшлар ўртасида спорт билан шуғулланувчилар кўп. Албатта, бунинг учун шароит бўлиши керак. Шуни назарда тутиб, комиссия аъзоларининг таклифи билан район марказида стадион қурилиши бошлаб юборилди. Эндиликда, бу стадион футбол ишқибозларининг севимли жойларига айланиб қолган. Бу ерда мунтазам мусобақалар ўтказилади. «Коммунистик шанбалик 50 йиллиги» номли маданият ва истироҳат боғининг ишга туширилиши ёшлар учун катта туҳфа бўлди.

Комиссия аъзолари районда мактаблар ва мактабгача бўлган болалар муассасаларини янада кенгайтириш учун ҳам тинимсиз ҳаракат қилишмоқда. Жумладан, 2 ва 3-мактаблар учун қатор қўшимча синф хоналари қурилиши уларнинг бу ишга ҳам жиддий эътибор бораётганликларини кўрсатиб турибди.

Комиссия аъзолари ҳар бир ишни план асосида олиб боришади. Улар ўзларининг ойлик, квартал ва йиллик планларига эга. Ҳар ойда бир марта тўпланадиган йиғилишда муҳим масалалар ҳал қилинади. Комиссиянинг Ҳ. Собиржонов, Р. Раҳимжонов, Т. И. Иванова каби аъзолари ишда намуна кўрсатишяпти.

— Комиссия аъзоларининг активлиги туфайли, районда ёшлар тарбияси билан шуғулланиш йил сайин яхшиланаяпти, — дейди бизга Меҳнаткашлар депутатлари Сергели район Совети ижроия комитети раиси ўринбосар М. Умаров. —шунинг учун райижроком доимо уларнинг ёрдамига таянади.

Чиндан ҳам, комиссия аъзолари депутат деган қутлуғ номга муносиб иш қилишяпти. Уларнинг халқ ғамини ўйлаб бажараётган ҳар бир хайрли ишидан сайловчилар беҳад миннатдор бўлишяпти.

Ж. АБДУЛЛАЕВ.

Коммунистик меҳнат зарбдори Эркин Азимов Ўзбекистон қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи 3-цехининг зарбдор пайвандчиларидан бири. Бу ишлаб чиқариш пешқадами корхонада 14 йилдан буён баракали меҳнат қилиб, сеялкалар учун сифатли деталлар тайёрлаб бермоқда. Кўплар қатори илғор ишчи беш йиллик топшириқларни тўрт йилда бажаришга аҳд қилган.

СУРАТДА: Э. Азимов.

М. Нуриддинов фотолари.

Беш йиллик илғорлари

САРДОР

Агар унинг барча терган ҳарфларини бир жойга жамланадиган бўлса, бутун бир кутубхонага тенг келади. Бу фақат, унинг ўқувчиларга тақдим этган сатрлари. Кимки ҳарф терувчилар ишидан хабардор бўлса, улар кунда қанча сатрларга тузатиш киритишларини яхши билади. Бундай тузатишларни ойига, йилига ҳисоблаб кўринг-чи?

Канида Юнусова бу касбда 27 йилдан буён ишлаб келади. Шунинг учун ҳам, унинг чаққон бармоқлари сатр қуюв машинасининг тугмачалари устида тез ҳаракат қилади. Унинг ўзбекча, русча, қрим-татарча тераётган сатрларидан ўрта мактаблар учун дарсликлар бунёд бўлаяпти. Шунингдек, унинг қўлидан ўтаётган сиёсий ва бадиий адабиётлар ҳам ўқувчиларга кўплаб тақдим этилади. Масалан, ҳозир «Ўзбекистон» нашриётида В. И. Лениннинг тўлиқ танланган асарлар тўплами ўзбек тилида нашр этилмоқда. Тўпламнинг тўққиз томи чиқарилди. Бу китобларнинг ҳар бирида Канида Юнусованинг ҳиссаси бор, албатта.

Конкурс ишини комбинатда энг тажрибали ишчиларгагина ишониб топширилади. Канида бундай ишларни бир неча марта бажарган. Ўтган йили у тайёрлаган «Ўзбекистоннинг замонавий архитектураси» номли китоби конкурсда мукофот билан тақдирланди.

К. Юнусова ишлаётган коллектив асосан ёшлардан иборат. Ўтган йили 9-ҳунар-техника билим юртини битириб келган Раъно Юнусова, Озода Қўчқорова каби қизлар тез-тез унинг олдига маслаҳат сўраб келиб туришади.

—Канида Юнусовани 17 йилдан буён биламан, — дейди машинада ҳарф териш участкасининг катта мастери Раиса Льва.— У ўз касбининг устаси сифатида ёшларга тажрибасини мунтазам ўргатиб келмоқда. Бундай кишилар билан коллективимизнинг олға интилиши, янги меҳнат зафарларини қучиши шубҳасиз.

Чиндан ҳам, ҳалол меҳнат қилган кишининг бахти очилиб, омади юришиб кетаверар экан. Канида Юнусованинг ҳамкасблари унга ишонч билдириб тўртинчи марта шаҳар Советининг депутатлигига сайлашган.

К. Юнусова Тошкент полиграфия комбинатининг машинада ҳарф териш участкасида биринчи бўлиб ҳамкасби Мақсуда Солиҳова билан авиация заводининг фрезерчиси, СССР Олий Советининг депутати Альбина Девятованинг беш йилликни тўрт йилда бажариш ташаббуси асосида меҳнат қилишга ўтди. Канида бутун имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, шу йилнинг сентябрь ойида беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли адо этишга аҳд қилган. Ўтган йили Канида меҳнат қилаётган коллективга «Коммунистик меҳнат участкаси» номи берилди.

Меҳнат қилган — элда азиз, — дейди халқимиз. Канида Юнусова ҳам ҳалол меҳнати билан коллективда обрў топаяпти. Унинг сурати мана, 8 йилдирки, полиграфия комбинатининг «Ҳурмат тахтаси»дан тушмайди. Шунингдек, у В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги юбилей медали билан тақдирланган. Унга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими унвони берилган.

Н. СКРИПЛЕВ.

Ишчи қувончи

ТАБРИКЛАЙМАН, ҲАМКАСБИМ

Заводимизда Исмоил ака ва у бошлиқ бригада аъзоларининг номини ҳамма ҳурмат билан тилга олади. Чунки коллектив заводимизда энг илғор бригадалардан бири ҳисобланади. Улар шу кунларда 1975 йил ҳисобига меҳнат қилишмоқда. Бунда албатта бригада етакчисининг шахсий ибрати, иш тажрибаси ҳамда одамлар кўнглига йўл топа олиши катта аҳамиятга эгадир.

Исмоил ака ўз меҳнат фаолиятини жуда ёшлигидан бошлади. 1942 йилда у ёш бўлишига қарамай, авиация заводига ишга кирди. Уруш йиллари ҳамма қатори Ватанни Мудофаа қилишга ҳисса қўшиш учун туну-кун жонбозлик билан меҳнат қилди. Мана чорак асрдирки, у Тошкент тажриба-механика фурнитура заводида ишлаб келмоқда. Исмоил ака ўтган даврда заводдаги бир қанча касбларни мукаммал эгаллаб олди. 1970 йилдан буён пайвандчилар бригадасига бошчилик қилиб келмоқда. И. Дебердиев бошлиқ бригада аъзолари ойлик планларини 30—40 процентдан ошириб адо этишмоқда. Бунда албатта бригаданинг А. Отеъзжаев, В. Тершюков, Х. Пўлатов каби илғорларининг ҳиссаси катта бўлаяпти.

Бригаданинг малакали ишчилари ёшларга ўз касби сирларини ўргатишга ҳам алоҳида эътибор беришади.

Яқинда Исмоил ака ҳаётида қувончли воқеа содир бўлди. Унинг самарали меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланди.

А. ЗАРИПОВ,
тажриба-механика фурнитура заводининг слесари.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ТОШКЕНТ. «Ташхимсельмаш» заводи мамлакат пахтакорларига йил бошидан бери «ОВХ-14» маркали мингта пуркагич агрегат жўнатди. Далаларни химиявий ишлашга мўлжалланган шу машиналар колоннасидаги агрегатнинг иккитадан биттасини Ўзбекистон деҳқонлари олишди. Корхона коллективи биринчи квартал планини муддатидан олдин бажариб, қишлоққа графикка қўшимча равишда етмишта пуркагич жўнатди. Шу агрегатларнинг ҳаммаси биринчи кўрикдаёқ қабул қилиб олинди. Ўзбекистон, Озарбайжон, Тожикистон ва бошқа пахтакор республикаларнинг колхозлари ва совхозлари бу йил Тошкентдан ҳаммаси бўлиб 4.300 та пуркагич агрегат олади. Бу — завод 1975 йилда ишлаб чиқаришни кўзда тутилганидан уч юзта кўп.

* * *

САМАРҚАНД. Бу ердан Олмаотага мунтазам самолётлар қатнови бошланди. Бу— Самарқанд учувчилари шу йил очган иккинчи янги линия. Улар йил бошида Уфага самолёт қатновини йўлга қўйган эдилар. Ёз фасли бошлангунга қадар Самарқанд — Симферополь маршрутини очиш мўлжалланмоқда.

* * *

НАМАНГАН. «Гўзал» янги уй-жой массивида 510 ўринли кўп профилли область касалхонаси қурилиши бошланди. Бу ерда даволаш корпусларидан ташқари маиший хизмат кўрсатиш комбинати, савдо корхоналари, медицина ходимлари учун уй-жой шаҳарчаси қад кўтаради. Янги касалхонанинг чор атрофи боғ бўлади. Комплекс 50 гектар майдонни эгаллайди.

(ЎзТАГ).

Ишчи номи - улуғ ном

МЕҲНАТИНГ— ЗИЙНАТИНГ

Музика садолари янгради. Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри биносига йиғилган 3-автобус паркининг ишчи-хизматчиларидан бир группаси 1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби сифатида Ўзбекистон КП Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғини саҳнага тантанали суратда олиб чиқадилар. Меҳнатга шон-шарафлар учрашуви очиқ деб эълон қилинади.

Биринчи бўлиб минбарга автобус паркининг ветеран ишчиси Исҳоқ ота Исмоилов таклиф этилди. У 1973 йил социалистик мусобақасида энг юқори кўрсаткичга эришиб, план топшириғини 141 процент бажарган ва корхонага 80 минг сўмдан зиёд даромад келтирган эди. Олқишлар остида Исҳоқ ота қалб сўзларини шундай изҳор этди:

— Раҳмат азизлар! Меҳнатинг — иззатинг деб бежиз айтишмаган. Киши ҳалол меҳнат қилса, ўз мақсадига етиши шубҳасиз. Бизни виждонан ишлашга чорлаётган куч ҳам худди мана шу. Шундай экан, ўзим бошқараётган автобус маршрутидаги йўловчиларнинг машина кутиб маҳтал бўлиб қолишларига йўл қўймайман. Беш йиллик план топшириқларини шу йилнинг охирига бажараман ва пландан ташқари 210 минг йўловчини ўз манзилига етказиб қўйишга сўз бераман.

Минбарга ветеран ҳайдовчи, Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери Музаффар Мансуров кўтарилди. У корхонадаги 14 йиллик меҳнат фаолияти давомида 30 га яқин шогирд тайёрлаган. Ойлик топшириқларни эса мунтазам ошириб бажариш билан коллективда обрў топмоқда. Музаффар ака корхонада биринчи бўлиб беш йиллик топшириқни тўрт йилда бажариш ташаббуси билан чиққан, у ўз ишидан мамнун ҳолда шундай деди:

— Кўпчилик менга илғорларга бош бўлиш осон бўлмаётгандир?— деб савол беришади. Чиндан ҳам осон эмас. Лекин бу ерда бир нарса менинг кучимга-куч, ғайратимга-ғайрат қўшиб туради. У ҳам бўлса йўловчилар ишончи. 64-автобус маршрути бўйича қатнайдиган кўпгина йўловчилар мени яхши билишади. Мен уларнинг ўзаро мақтовини эшитиб тураман. Демак, йўловчилар мамнун. Яна шуни унутмаслик керакки, киши қанчалик хурсанд бўлса, унинг меҳнати шунчалик баракали бўлаверади. Машинам билан саксон минг километр ремонтсиз йўл босишимда, худди ўша ишонч менга куч бағишлаб турди. Шундай экан беш йиллик топшириқларимни муддатидан илгари бажариб, Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллик тўйига муносиб армуғон тайёрлаш ниятим бор.

Меҳнатга шон-шарафлар учрашувига 4-автобус паркининг ҳайдовчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Собиржон Каримжонов ҳам таклиф этилган. У касбини улуғлаш ҳақида ҳамкасблари олдида тўлқинланиб гапирди.

— Ҳар куни эрта тонг, ҳали кўпчилик уйқуда эканлигида машина рулига ўтирамиз. Ҳамшаҳарларимизни ўз вақтида иш жойларига етказишга ошиқамиз. Айниқса қишли қировли кунларда ўз ишимизга бўлган масъулиятимиз янада ортади. Бироқ, ҳалол меҳнат қилган кишининг ҳеч қачон кам бўлмаслигини ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Партия ва ҳукуматимизнинг асосий эътибори меҳнат кишиларига қаратилгани ҳақиқат. Тўғриси, меҳнат кишини тобора улуғламоқда. Шуларни ўйлар экансан, бутун куч-ғайратинг билан ишлагинг, ҳамшаҳарлар манзилини яқин этгинг келади.

Автопарк ремонтчилар бригадасининг бошлиғи Василий Васлюковнинг юрак сўзлари ҳам ҳамкасбларини руҳлантириб юборди.

— Сафимизда 40 азамат меҳнат қилаяпти,— дейди у. —Ҳаммаси ўз ишига ихлос қўйган кишилар. Қачон бўлмасин ҳайдовчилардан бирортаси ёрдам сўраб келадиган бўлса, уларга дарҳол кўмаклашамиз. Ишни тез ва пухта бажариш бизнинг асл муддаомиз. Шунинг учун ҳам корхонамиз маъмурияти меҳнатимизни муносиб тақдирлаб келаяпти. Шундай экан, биз машиналар ремонти муддатини қисқартиришга, ремонт сифатини яхшилашга эришаверамиз.

Йиғилишда 3-автобус паркининг директори Акмал Султоновга сўз берилди. У белгиловчи йилнинг биринчи квартал плани муддатидан илгари бажарилиб, пландагига қўшимча 700 минг йўловчи манзилга етказилгани ва 40 минг сўм қўшимча даромад олингани ҳақидаги хушхабарни коллективга маълум қилди. Шундан сўнг корхона касаба союз ташкилотининг раиси Мўмин Юнусов меҳнатда ўрнак кўрсатганлардан 300 га яқин кишининг ҳар хил эсдалик буюмлари ва пул мукофоти билан тақдирланганини ўқиб эшиттирди.

Илғор кишилар тантанали суратда «1973 йил социалистик мусобақа ғолиби» нишони ва эсдалик буюмлари билан тақдирланди. Уларга автопарк болалар боғчасининг кичкинтойлари гулдасталар тақдим этишди. Йиғилиш қатнашчилари Г. Шарофутдиновни тантанали пенсияга узатишди. Бундан 2— 3 йил илгари пенсияга чиқишган Тўлаган Ҳусанов, Олимжон Камолов ва Икромжон Ҳолматовларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Учрашув чинакам меҳнатни улуғлаш тантанасига айланди.

Учрашувдан сўнг пенсионер Тўлаган ота Ҳусановга йиғилиш сизда қандай таассурот қолдирди?— деган савол билан мурожаат қилдик.

— Аввало корхона коллективи биз пенсионерларни унутмаганидан мамнунмиз, —дейди у.— Қолаверса, ҳалол меҳнатнинг мана шундай инобатга олиниши кўпчиликни тўлқинлантирмасдан қолаолмайди.

К. НИШОНОВ.

Техника янгиликлари

Нозик стан

Орджоникидзе номли Старокраматорск машинасозлик заводида Бутуниттифоқ металлургия машинасозлиги илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик институтининг лойиҳасига асосан ясалган «400» станида қалинлиги миллиметрнинг юздан беш улишича келадиган лентани прокат қилиб чиқариш мумкин.

Хавфсиз устара тиғидан юпқа прокат олмоқ учун станнинг кўпчилик деталлари ғоятда аниқ қилиб ишланди. Ўн икки иш валигидан ҳар бирининг юзи кўзгудек ярқиратиб пардозланди. Янги агрегат прокат қилинувчи лента қалинлигини автомат тарзда ростлаб турувчи система, прокат технологик параметрларини назорат қилувчи асбоблар, қалинлик ўлчовчи радиоизотоп асбоблар, лента таранглигини ўлчайдиган электрон аппарат билан таъмин ланган. Станда бир сменада икки киши ишлайди.

Нозик стан Уралдаги Верхняя Салда металлургларига жўнатилмоқда.

(ТАСС мухбири).
Краматорск.

Факультет иш бошлади

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида мактаб директорлари малакасини ошириш факультетини ташкил этди.

Ўзбекистон ССР Маориф министрининг ўринбосари С. Романов республикамизнинг барча областлари, Қорақалпоғистон Автоном республикаси ҳамда пойтахтимиз мактаб директорларига «Мактабларнинг ўқув плани ҳамда унинг социал-иқтисодий ва педагогик аспектлари» деган темада биринчи лекцияни ўқиди.

Мактаб директорлари малакасини ошириш факультетини бу йил 400 дан ортиқ киши тугаллайди. Улар ўқув давомида шаҳримизнинг 9, 28, 40, 194-мактабларида бўлиб, илғор тажрибаларни ўрганадилар.

Мактаб директорлари биринчи машғулотдан сўнг В. И. Ленин музейининг Тошкент филиалида бўлишди. Тингловчилар Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси, А. Навоий номидаги адабиёт, Санъат ва Тарих музейларида ҳам экскурсияда бўладилар.

М. МИРҚОСИМОВ,
Ш. ШОМУКАРРАМОВ.

Тошкентдаги газ аппарат заводи тайёрлаётган газ плиталари халқ хўжалигида кенг қўлланилаяпти. Бу йил корхона ишчилари ана шундай плиталардан 12 мингтасини тайёрлаб берадилар.

СУРАТДА: илғор ишчилардан йиғувчи слесарь М. Смирнова билан мастер Н. Котлер навбатдаги газ плитасини тайёрлаш пайтида.

Жаҳон ойнаси

ТУНИСДАГИ ВИСТАВКА

ТУНИС. (ТАСС). Тунис пойтахтида совет китоблари виставкаси очилди.

Чиройли безатилган стендларга рус, араб ва француз тилларида нашр этилган китоблар, шунингдек пластинкалар, бадиий откриткалар ва почта маркалари қўйилган. Жаҳонда биринчи социалистик давлат асосчиси В. И. Лениннинг тўла асарлари тўплами ҳамда айрим асарлари виставкани келиб кўрувчиларнинг диққат марказида турибди.

Виставкада бадиий, илмий-техникавий ва болалар адабиётига катта ўрин берилган.

Виставканинг тантанали очилиши маросимида нутқ сўзлаган Тунис миллий маориф министри Дрис Гига Тунис жамоатчилигининг совет виставкасига катта қизиқиш билан қараётганлигини таъкидлади. У Тунисда совет китоблари виставкасининг ўтказилиши Тунис билан Совет Иттифоқи ўртасида маданий ҳамкорликни янада ривожлантириш ишига муҳим ҳисса қўшади, деб ишонч билдирди.

ОЛИЖАНОБ МЕҲНАТ

БУЖУМБУРА. ТАСС мухбири М. Бизов хабар қилади: Бу ерда 1968 йилдан бери ишлаб келаётган совет врачлари Бурундида муносиб обрў—эътибор қозондилар. Улар ўзларининг фидокорона, олижаноб меҳнатлари билан маҳаллий аҳолининг ҳурматига сазовор бўлдилар. Бу ерда эълон қилинган статистика маълумотларига қараганда, совет врачлари 1973 йилнинг ўзида 9.000 дан кўпроқ беморга медицина ёрдами бердилар ва бир ярим мингдан кўпроқ операция ўтказдилар.

Совет врачлари махсус медицина ёрдами кўрсатишдан ташқари аҳолининг дардга чалинишини камайтиришга қаратилган профилактика тадбирларини, шунингдек санитария — оқартув ишларини ўтказишга катта эътибор бермоқдалар.

Совет врачлари миллий кадрларни тайёрлаш соҳасида катта ёрдам бермоқдалар, Бурундининг ёш медикларига ўзларининг бой таржибаларини ўргатмоқдалар.

Совет фотоаппаратининг довруғи

ТОКИО. (ТАСС мухбири). 1972 йилда Японияда 7000 совет фотоаппарати, 1973 йилда 10.000 камераси сотилди. Бу — тажриба учун сотилган аппаратлар ва камералар эди, дейишди совет фотоаппаратларини сотиш билан шуғулланувчи Япониянинг «Мэйбо» фирмасида, бизнинг тахминимиз тўғри чиққанлигига хурсандмиз: совет фотокамералари бизнинг харидорларимиз орасида катта довруғ ёйди. Бу йил компания Совет Иттифоқидан 50.000 фотоаппарат импорт қилиш тўғрисида битим тузмоқчи бўлиб турибди.

«Зенит» ва «Киев-4» камералари Япониянинг фотоҳаваскорлари орасидагина эмас, профессионал фотографлари орасида ҳам юксак баҳо олди. «Мэйбо» фирмаси гарантия хизмати кўрсатишга катта эътибор бермоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ Токио, Осакада ва бошқа шаҳарларда компаниянинг пунктлари совет фотоаппаратларидан фойдаланиш тўғрисида маслаҳатлар бермоқда ва шу фотоаппаратларни ремонт қилмоқда.

СУРАТ ЎҒИРЛАНДИ

БАНГКОК. (ТАСС). Таиланд пойтахтида намойиш қилинаётган француз давлат коллекцияси кўргазмасидан Пабло Пикассонинг икки асарини номаълум шахслар ўғирлаб кетишди.

Бу ҳодиса куппа-кундузи, залларда жуда кўп томошабинлар бутун дунёга машҳур рассомнинг 58 асарини томоша қилаётган пайтда содир бўлган.

Ҳиндистон манзаралари

Атом энергетикаси суръатлари

Ҳиндистон ҳукумати мамлакатда атом энергетикасини ривожлантиришга жиддий эътибор бераяпти. Шу йил январь ойида Деҳлидан 150 километр Шарқда жойлашган Нарора шаҳрида Ҳиндистондаги 440 минг киловатт қувватга эга бўлган туртинчи атом электр станциясига пойдевор қўйилди. Бу асосий мақсад — 1985 йилда мамлакатдаги атом электр станциялари қувватини 2,6 миллион киловатга етказиш йўлидаги янги қадамдир, деб таъкидлади Пресс Траст оф Индиа агентлиги. Бу қувватнинг ярмига 1976 йилда, Бомбайда қурилаётган учинчи атом электр станцияси ишга туширилгандан кейин эришилади. Иккита атом электр станцияси — Тапурадаги 420 минг киловатт қувватга эга бўлган ва Котадаги 430 минг киловатт қувватга эга бўлган атом электр станциялари ҳозир ток бераяпти.

2000 йилда атом электр станциялари қувватини 43 миллион киловаттга етказиш Ҳиндистон энергетикасининг асосий марказидир. Бу тахминан мамлакатда мавжуд булган электр энергетика қувватининг учдан бирига тенгдир.

Ов бароридан келади

Ҳиндистонда бешинчи беш йиллик охирида (1978-79 йиллар) балиқ овлаш 50 процент ошиб, 3,1 миллион тоннага етади. Бу миқдорнинг учдан бири ички сув ҳавзаларидан олинади, қолганлари эса, денгиздан ов қилинади. Балиқ питовниклари барпо қилиш ва балиқ хўжалигида бошқа интенсив методларни жорий қилиш, тахминий ҳисобларга қараганда ички ҳавзаларда балиқ овлашни гектарига 600 килограммдан 900 килограммга етказиши керак. Денгизда балиқ овлаш флотини 4750 та механизациялашган кемалар билан тўлдириш планлаштирилаяпти. Бешинчи беш йилликда мамлакатда янги балиқ музхоналари қурилади. Мадрасда, Бомбайда, Висакхапатнамада ва бошқа соҳил бўйидаги шаҳарларда балиқ портлари қуриш тугалланади. Планда замонавий балиқ овлаш техникаси талаблари даражасидаги кадрлар тайёрлаш ва балиқчилик кооперативларига кредитлар бериш кўзда тутилади.

Пластмассадан уйлар

Деҳлида бўлиб ўтган пластмассадан қурилишда фойдаланиш бўйича конференция қатнашчилари, пластмассалар Ҳиндистондаги граждан қурилишида катта истиқболлар очади, деган хулосага келдилар. Пластмассалар, дейилди унда, яқин вақт ичида темир ва пўлат, ғишт, цемент каби материаллар ўрнини босиши мумкин. Ҳиндистон ҳукумати томонидан кенг турар жой қурилиши программаси қабул қилинганлиги ва мамлакатда одатдаги қурилиш материаллари етишмаётганлиги ҳисобга олинса, бу жуда муҳимдир.

Шу муносабат билан Ҳиндистонда пластмасса ишлаб чиқаришни икки баравардан кўпроқ ошириш — 120 минг тоннадан 260 минг тоннага етказиш планлаштириляпти.

ЭВМ планлаштирувчиларга ёрдам беради

Яқин вақт ичида Ҳиндистонда 3 та йирик территориал ҳисоблаш маркази барпо қилинади. Улар ёрдамида мамлакат экономикасида планлаштиришни жорий этиш суръатларини тезлаштириш кўзда тутилади.

Бомбайдаги фундаментал тадқиқотлар институти, Деҳлидаги Жавахарлал Неру номли университет ва Бангалордаги Миллий аэронавтика лабораторияси қошида янги марказлар барпо қилинади. Уларнинг ҳар бири ўз йўналишига эга бўлади. Бироқ умуман уларнинг фаолияти бир-бирига мувофиқ равишда бўладики, бу ўз навбатида мамлакат эҳтиёжларини иложи борича яхши қондириш имконини беради. Ҳиндистон ҳукумати миллий информацион системаларни, айниқса, қишлоқ хўжалиги, фан, технология ва маориф соҳасида ривожлантириш планини ишлаб чиқиш учун махсус органлар таъсис этишни мўлжаллаяпти.

(Пресс Траст оф Индиа —АПН).

●*Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан*

ЖАҲОННИ ҲАЙРАТДА ҚОЛДИРАЁТГАН ЮТУҚЛАР

(СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ ЧЕТ ЭЛ ПУБЛИЦИСТИКАСИДА)

СССР эришган муваффақиятлар, шу жумладан Ўзбекистоннинг ва бошқа миллий республикаларнинг қўлга киритган ютуқлари бутун дунёда эътироф этилмоқда. Улар янги ҳаёт тонги, ўз озодлиги ва миллий мустақиллиги учун курашаётган барча халқлар учун илҳомбахш намуна бўлиб қолдилар.

Ўзбек халқи ленинча миллий сиёсат қуёши остида ўзининг қудратли қадди қоматини ростлаб, тарихий жиҳатдан қисқа муддат мобайнида тараққиётнинг шундай нурли чўққиларига кўтарилдики, буни кўрган бутун жаҳон ҳайратда қолмоқда. Совет Ўзбекистони Улуғ Ленин партиясининг иродаси билан Совет Иттифоқи Социалистик Республикалари қардошлик оиласида социализмнинг ёрқин юлдузларидан бири бўлиб қолди.

«Ер юзининг ҳамма қисмидан сиёсий ва жамоат арбоблари, мутахассислар ва туристлар Ўзбекистонга келиб турибдилар,— деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев.— **Улар ўзбек халқининг бутун бир тарихий даврни хатлаб ўтишга ва ўзининг сиёсий, иқтисодий-маданий тараққиётида кўпгина буржуа мамлакатларидан ўзиб кетишга қай тариқа муваффақ бўлганлигини билишни истайдилар».**

Республикамизга ҳар йили жаҳоннинг турли мамлакатларидан минг-минглаб туристлар келиб кетади. Бундай туристлар сони тобора кўпаймоқда. Биз шаҳарларимизнинг кўчаларида эндиликда французча, инглизча, немисча, арабча гаплашаётган кишиларнинг нутқини тез-тез эшитимиз мумкинки, бу тасодифий ҳол эмас.

Кейинги йилларда Совет Ўзбекистони тўғрисида чет эл ёзувчиларининг фикрлари, мақолалари, жамоат арбобларининг, олимлар, журналистларнинг фикрларини, мақолаларини босиб чиқарган ҳаққоний китоблар сони тобора кўпаймоқда. Улар одатда ўзларининг асарларида Ўзбекистоннинг тарихий тақдирига ва кўпдан-кўп суронли ҳамда унутиб бўлмас воқеаларни бошидан кечирган аҳолиси тарихий тақдирига алоҳида эътибор бермоқдалар.

Болгариянинг атоқли шоираси Лиляна Стефанова «Унутмайман сени, Ўзбекистон» деган китобини кишини тўлқинлантирадиган қуйидаги муқаддима билан бошлайди:

«Ўтмиш асрларнинг романтикаси билан чулғанган олис мамлакат! Қачонлардир бизнинг кўз олдимизда саҳифалари сарғайиб кетган тарих ва география дарсликларидан бу олис мамлакат қадимий пойтахтининг тилсиз манзараси, шарқ саройлари ва жомеларининг ёрқин бўёқлари, даштларнинг олтиндек сап-сариқ қумлари намоён бўлган эди!» Лиляна Стефанова ўлкамизни доҳий файласуф, ҳаким, табиатшунос Абу Али ибн Синонинг ўлмас шон-шуҳрати билан, буюк риёзатчи ва мунажжим Улуғбекнинг шоир олим, рассом ва созанда Алишер Навоийнинг ўлмас шон-шуҳрати билан қопланган мамлакат қадимий даҳмалар ва буюк меъморчилик ёдгорлиги мамлакати, эзувчи жамиятнинг тоғдек адолатсизлигини елкасида кўтарган, ақл-идроки кишанланган ва маданиятининг ривожи йўлига ғов солинган, диний фанатизм ва мистика қоронғилигини бошидан кечирган, кўпдан-кўп жанглар ва халқ қўзғолонларининг олов-оташида ёнган мамлакат» деб атайди. Муаллиф ўзига ўзи савол бериб, бу мамлакат Совет ҳокимияти даврида, бир неча ўн йиллардан буён жаҳонга ўзининг сўнмас нурини сочиб турган янги мисли кўрилмаган даврда қандай аҳволда, деб сўрайди.

Шоиранинг ўзи бу саволга жавобан Октябрь революцияси Ўрта Осиёнинг ҳамма нарсадан маҳрум этилган халқларига буюк, порлоқ ҳаёт бошланганлигидан дарак берди, эндиликда Ўзбекистон гуллаб-яшнаётган Совет Социалистик Республикаларидан бирига айланди, деб жавоб қайтаради. Эндиликда бу республиканинг озод халқи хонлар ва амирларнинг, бойлар ва мустамлакачиларнинг фойдасига эмас, ўзи учун, ўзининг буюк бахт-саодати учун меҳнат қилмоқда. Бу мамлакатнинг машҳур қадимий иншоотларидан бирортаси ҳам ўзининг улуғворлиги жиҳатидан нефть булоқларининг осмонўпар вишкалари, электр линиялари ва ўзбек заводларининг қудратли мўрилари билан тенглаша олмайди, эндиликда қамчи ва калтак зарби остида эмас, ўзбек колхозчилари қўшиқ айтишиб ва рақсга тушиб ишга чиқмоқдалар, янги-янги каналлар чиқариб жизғинак бўлиб ётган даштларни яшил далаларга айлантирмоқдалар. Эндиликда республиканинг заводлари ер қазийдиган энг мукаммал машиналарни ишлаб чиқармоқда. Ўзбеклар қачонлардир минг ямоқ чодирларда кун кечирардилар. Тахир, шўр сув ичардилар. Улар учун саҳронинг шафқатсиз қонунлари ва деспотизм ягона қонун эди. Эндиликда икки соҳили ям-яшил каналлар эртаклардагидек чўзилиб кетган ва озод инсоний меҳнат таронаси бой саноат шаҳарлари, колхоз ва совхозлар узра янграмоқда.

Ўлкамизни олис Лондондан келиб кўрган эр-хотин Коутос «Ўрта Осиёда Советлар» деган каттагина асар нашр эттирдилар. Улар ўзининг бу асарида Совет ҳокимиятининг дастлабки йиллари тўғрисида, ўзбек халқининг, тожик ва бошқа халқларнинг босқинчиларга ҳамда оқ гвардиячиларга қарши олиб борган кураши тўғрисида, ана шу республикаларда социализм қурилишининг бошланиши тўғрисида ҳикоя қиладилар. «Совет ҳокимияти ўрнатилиши билан —деб таъкидлашади муаллифлар — ҳамма нарса ўзгариб кетди. Колхозларнинг ташкил этилиши, ирригация билан саноат қурилишининг ривожланиши мамлакатнинг қиёфасини тамомила ўзгартириб юборди».

Муаллифлар ўз китобида В. И. Лениннинг Ўрта Осиё республикаларида фан ва маданиятни равнақ топтириш тўғрисидаги ғамхўрлигига тўхталиб, 1920 йилдаёқ Тошкентда Туркистон Давлат университети очилганлигини ёзадилар. Ленин билан унинг ёрдамчилари ана шу олий ўқув юрти зиммасига маҳаллий миллат аҳолисидан мутахассислар тайёрлаш вазифасини, Ўрта Осиёда маданиятни тарқатадиган марказни вужудга келтириш вазифасини қўйдилар. Ўша вақтдаги Петроград, кейинги Ленинград университети ва Москва университети Туркистондаги биринчи ўқув юртига ўзининг профессорларини, ўқитувчиларини юборди, Шунингдек китоблар, ускуналарини юборди.

Эр-хотин ўзларининг «Совет коммунизми — янги цивилизация» деган катта монографияларида ленинча миллий сиёсатнинг адолатли принциплари тўғрисидаги ҳақиқат ҳақида, халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва дўстлиги тўғрисида ёзадилар. Бу тенг ҳуқуқлилик ва дўстлик кўп миллатли мамлакатларнинг экономикаси ва маданиятини равнақ топтиришнинг унинг шаҳарлари ва қишлоқларини қайта ўзгартиришнинг ҳал қилувчи шарти бўлиб қолди. Совет Иттифоқида, деб таъкидланади монографияда «ғоят турли ирққа ва миллатга мансуб бўлган кишилар, эркаклар билан аёллар яшайдилар. Улар қандай тусда бўлишларидан катъий назар, ҳатто Қўшма Штатлардан келиб қолган тасодифий негр бўлсалар ҳам истаган кишилари билан эркин муомала қила оладилар: битта вагонда сафарга чиқа оладилар ва ресторанларга, меҳмонхоналарга бора оладилар. Ўқув юртларида ва кўнгил очиш жойларида тенпа-тенг ўтира оладилар. Агар бир-бирларига кўнгил қўйишган бўлса, уйлана оладилар. Истаган касб-корларида баб-баравар ҳуқуқларда ишлай оладилар».

Францияда «Куйлаётган истиқбол сари» деган тўплам чоп этилди. Бу тўпламда Жак Дюкло, Марсель Кашен, Морис Торез ва Луи Арагоннинг инқилобий курашдаги ажойиб сафдоши Поль Ваян Кутюрье тўғрисида кишини тўлқинлантирувчи эсдаликлардан ташқари Ўрта Осиё тўғрисидаги очерк киритилган. Бу очеркда Франция Компартиясининг раҳбарларидан бири, истеъдодли публицист Поль-Ваян Кутюрьенинг ўлканинг олис тоғлик қишлоқларига революция нурлари қандай қилиб етиб борганлиги тўғрисида ажойиб тарзда ҳикоя қилинади.

«Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофотининг лауреати, Швециянинг прогрессив ёзувчиси Артур Лундквист Совет Иттифоқига бағишланган ўзининг китобида «Тошкент лолалари» деган шоирона ном билан аталган махсус бобни Ўзбекистонга бағишлайди.

«Ўзбекистон республикаси,— деб ёзади Лундквист,— революция ижоди... Бой савдо-сотиқ шаҳарлари, ғолибларнинг қасрлари, юксак маданият ўчоғи — Бухоро — Самарқанд қадим замонлардаёқ жаҳонга машҳур бўлган. Лекин Осиёдаги босқинчи галаларнинг тез-тез ҳужум қилиб туришлари натижасида боғлар ва саройлар, шеърият ва мунажжимлик марказлари тутаб турган вайроналарга, одамларнинг бошларидан ясалган эҳромларга айланиб кетган...

Бутун Марказий Осиёга бамисоли дашт ёнғинидек тарқаган революция бонг урди. Бир маҳаллар мазлум мустамлака халқлари ўз республикаларини барпо этдилар. Улар илк дафъа мустақил миллат сифатида яшай бошладилар. Уларни коммунизм қуришдан иборат муштарак мақсад бирлаштирди». У ана шу Совет Осиёсининг республикалари қисқа вақт мобайнида ибтидоий феодализмдан ва мустамлакачилик системасидан юксак маданиятли ҳозирги замон ижтимоий тузумига, техникаси ривожланган ва мустаҳкам ташкил этилган тузумга қадам қўйганлигини таъкидлайди.

Америкалик машҳур публицист Сэм Рассел ўзининг «Самарқандга борадиган қизил йўл» деган йўл хотираларида жонли ҳақиқатни кўргач, олган таассуротлари ҳақида ҳикоя қилади. У Ўзбекистон билан Тожикистон шаҳарларини келиб кўрган эди. Рассел ана шу сафарга шайланар экан, ўз китобларидан бирида антиқа маълумот олганлигини ёзади: «Тарбия вестниги» деган журналда 1906 йилда эълон қилинган маълумотларга кўра, Ўрта Осиёда саводсизликни тугатиш учун ўша пайтлардаги мавжуд суръатларга кўра, 4600 йил талаб қилинар эди.

«Тошкентда, Бухорода, Самарқандда,— деб тан олади у,— мен Совет ҳокимияти ана шу вазифани икки юз чандон тезроқ ҳал этаолганлигини ўз кўзим билан кўрдим. Эндиликда саводсизликни тугатиш тўғрисидагина гапириб ўтирмаслан, балки бир маҳаллар колоқ бўлган мана шу районларда кўпдан-кўп мактабларнинг, олий ўқув юртларининг, театрлар ва Фанлар академиясининг кенг шохобчаларига таяниб туриб янги миллий маданият барпо этилганлиги тўғрисида гапириш мумкин».

Ҳатто Парижда чиқадиган «Монд» деган буржуа газетаси ўз мухбири Жан Марабининг «Ўрта Осиёнинг дурдонаси» сарлавҳали мақоласида шарқ халқларининг инқилобгача бўлган даврдаги ўтмишини ҳозирги замонда эришган муваффақиятлари билан таққослаб, «кўп асрлар мобайнида ярим оч-яланғоч кун кечирган, чаёнлар ўрмалайдиган ерда яланг оёқ юрган ўзбекларнинг ҳаммаси эндиликда бинойидек кийинишган ва оёқлари ҳам бут» деб ёзади. «Темирланг ернинг киндиги деб атаган мана шу жойда, бепоён мамлакатнинг шарқи-жанубида совет кишилари қисқа вақт мобайнида бешта Совет республикасидаги 30 миллион кишининг манфаатларини деб қисқа вақт мобайнида шундай зафарларга эришдиларки, булар ҳазилакам иш эмас».

Ўзбек халқи архитектура ёдгорликларини, рассомлик асарлари ва санъатини авайлаб сақлаб келмоқда. Республикамизни келиб кўрган инглиз журналисти Том Драйберг бундай деб ёзади:

«...Самарқандда қадимий обидаларни, чунончи, Регистонни таъмир этишда қанчалик сабр-тоқат ва меҳр билан иш кўраётганликларини кўриб қойил бўлдим. Ажойиб санъат обидалари, шу жумладан Самарқанд ёки Оксфорд, Москва ёки Рим санъат обидалари ҳам жаҳондаги халқларга ва тарихдаги барча авлодларга: ўтган ва келажакдаги авлодларга мансубдир».

1972 йилнинг сентябрь ойи бошида Ўзбекистонга Американинг довюрак коммунисти, ирқий ва ижтимоий тенгсизликка қарши курашнинг фаол иштирокчиси Анжела Дэвис келди. Анжела Дэвисга ҳамсафар бўлган Америка журналисти Жозеф Норт Анжелани Ўзбекистон меҳнаткашлари қандай шодмонлик билан кутиб олганликлари тўғрисида бундай деб ёзади: «Самарқанд институтининг профессори америкалик меҳмонни уйига таклиф қилиб: «Қадрли Анжела! Биз сизни инқилобдан кейинги оиламизнинг таржимаи ҳоли билан таништиришни хоҳлаймиз, деди (гап Ахтамовлар оиласи тўғрисида боради). Даставвал сизга отамни таништиришга ижозат бергайсиз.

80 ёшли қотмагина қария ўрнидан туриб, меҳмонларга таъзим қилди. Инқилобга қадар отам бой феодалнинг қули эди. У билим ололмаган бўлса ҳам, фарзандлари ўзидан кўра бахтиёррок бўлади деган умид билан яшарди. Унинг орзулари рўёбга чиқди: мен медицина институтининг профессориман. Менинг укам, Азиз Анжела, сизга ўхшаш фалсафа профессори. Учинчи укам—физик, университет профессори».

Бу мўъжизами? Мамлакатимизда бундай «мўъжизалар» ҳар куни рўй бериб туради.

Леонид Ильич Брежнев Ўзбекистон ССРга Халқлар Дўстлиги орденини топширар экан, бугунги Ўзбекистон воқелиги билан кўҳна Ўзбекистон ўртасида кишини ҳайратга соладиган тафовут борлигини таъкидлаб ўтди. Қўшни қардош республикаларда ҳам шундай. Республикамизга келган кўпгина чет эллик арбоблар Совет ҳокимияти йилларида Ўрта Осиёда юз берган ўзгаришларни мўъжиза деб атамоқдалар. Жаҳонда мўъжиза бўлмаслиги муқаррар, албатта. Социализм ва халқлар дўстлиги, шонли Коммунистик партиямизнинг ленинча миллий сиёсати совет кишиларига олға томон улкан қадам ташлаб боришларида мўъжизали ҳаётбахш куч бағишламоқда.

Ю. АЛЕСКЕРОВ,
А. Навоий номли Самарқанд Давлат университетининг профессори.

(ЎзТАГ).

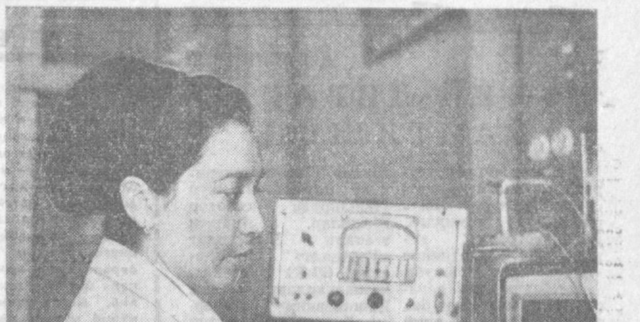

Ўзбекистон Фанлар академиясининг физика-техника институти илм аҳли янги ярим ўтказгичлар яратиш проблемалари устида кенг кўламда илмий тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар.

СУРАТДА: ярим ўтказгич приборлари лабораториясининг инженери А. Исамуҳамедова илмий иш пайтида.

М. Нуриддинов фотоси.

Китоб муаллифлари— бинокорлар

«Биз КаМАЗни қуряпмиз»— Қозонда чиққан янги ҳужжатли тўплам шундай деб аталади. Тўплам Камада қурилаётган улкан автомобиль заводига бағишланган. Китоб муаллифлари ўттиз кишидан иборат бўлиб, улар тўққизинчи беш йилликнинг зарбдор қурилишида тер тўкаётган илғор ишчилар— монтажчилар, механизаторлар, қурувчилардир.

Тўплам Кама автомобиль заводининг фахрий қурувчиси А. Стахановнинг мақоласи билан очилади. КаМАЗни барпо қилаётган кўпгина бригадаларнинг рўйҳатида ўттизинчи йиллардаги комсомолларнинг шон-шуҳратга бой меҳнат анъаналарини давом эттириш рамзи сифатида дастлабки беш йилликлар қаҳрамонларининг номи мангу ёзиб қўйилган.

Китобхон «Пўлат шундай тобланди» туркумида чиққан тўплам саҳифаларидан Бутуниттифоқ зарбдор қурилиши ҳақида кўпдан-кўп қизиқ маълумотлар топади. Бу ерда мамлакатнинг кўпгина республикаларидан келган юз минг нафар йигит-қиз меҳнат қиляпти. Беш мингга яқин саноат корхоналари Кама автомобиль заводи номига ўз маҳсулотларини юбориб турибди.

Қозон.

(ТАСС мухбири).

●*Бир техникум янгиликлари*

Қулай аудиториялар

2-индустриал педагогика техникуми территориясида уч қаватли янги ўқув корпуслари бунёд этилмоқда. Барча қулайликларга эга 600 ўқувчига мўлжалланган бинони «Главташкентстрой»га қарашли 3-трестнинг 30-қурилиш бошқармаси бинокорлари қуришяпти.

Бинокорлар иш вақтидан унумли фойдаланиб, ўқув корпусларининг қурилиш-монтаж ишларини ниҳоясига етказдилар. Уларга техникум студентлари яқиндан ёрдам кўрсатишди. Улар шанба, якшанба кунларида қурилиш объектида ҳашарда бўлишяпти. 550 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари муддатидан илгари ниҳоясига етказилди.

Бугун

БИНОКОРЛАР ЎҚУВ КОРПУСИ ХОНАЛАРИГА САНИТАРИЯ-ТЕХНИКА ЖИҲОЗЛАРИ ВА ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИНИ ЎРНАТИШГА КИРИШДИЛАР. БУНЁДКОРЛАР БУ ЮМУШЛАРНИ ҚИСҚА ВАҚТ ИЧИДА СИФАТЛИ ТУГАЛЛАШГА АҲД ҚИЛИШГАН. УЛАР ДАСТЛАБКИ ИШ КУНИДА ЯНАДА УНУМ БИЛАН МЕҲНАТ ҚИЛИБ, СМЕНАДА БЕЛГИЛАНГАНИДАН БИР НЕЧА ЮЗ СЎМЛИКДАН ЗИЁД ИШ БАЖАРДИЛАР.

— Замонавий ўқув корпусида студентлар учун қатор қулайликлар мавжуд,— дейди техникум директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари И. Нигманов,— жумладан, бинода замонавий ўқув қуроллари билан жиҳозланган 26 та аудитория, 200 ўринлик мажлислар зали жойлашган. 80 ўринли ошхона ҳам студентлар ихтиёрида бўлади. Кенг ва ёруғ спорт залларида физкультура ҳамда спортнинг барча турлари бўйича машқ ўтказиш имконияти туғилади.

Оталиқдаги совхоз ва боғлар

Техникум студентлари Жиззах областидаги «Уч қаҳрамон» совхозига бир неча йилдан буён оталиқ ёрдами кўрсатиб келишяпти. Улар мазкур совхозда бўлиб, ҳар йили 60—70 дан ортиқ турли қишлоқ хўжалик машиналарини капитал ремонтдан чиқаришмоқда. Шунингдек, пахта териш мавсумида юзлаб бўлғуси механизаторлар совхозда «оқ олтин» теришда кўмаклашишмоқда. Ўтган йили юз ўқувчининг ҳар бири машинада 80 тоннадан ортиқ пахта терди. Техникум коллективининг бу йилги режалари улкан. Студентлар чигит экиш агрегатларини мавсумга шайладилар, ўндан зиёд пахта териш машиналарини ремонтдан чиқардилар.

Улар «Роҳат» кўлини бунёд этишда актив қатнашган эдилар. Мана бир неча йилдирки, студентлар, «Роҳат»ни ўз оталиқларига олишган. Улар кўкаламзорлаштириш икки ойлигида ҳамжиҳатлик билан қатнашиб, дарахт тагларини юмшатиш, кўл соҳилини орасталаш ишларини бажаришмоқда.

16 мартдан бошлаб, деярли ҳар куни дарсдан кейин 50—60 студент ҳашарга чиқаяпти. Студентлар хизматидан кўл маъмурияти ғоятда мамнун.

Юбилей йилида шаҳримизда бир қатор дам олиш ва истироҳат боғлари барпо этилади. «Бахт» кўли эса, улканлиги билан келажакда пойтахтда биринчи бўлади.

Бугун

ТЕХНИКУМДАН 100 СТУДЕНТ БУ ЕРГА КЕЛДИ. УЛАР КУН ДАВОМИДА ЮЗЛАБ ДАРАХТ ВА ГУЛ КЎЧАТЛАРИ ЎТҚАЗДИЛАР. БАРПО ЭТИЛАДИГАН МАЪМУРИЙ БИНОЛАРНИНГ ПОЙДЕВОРИНИ ТАХЛАДИЛАР. ШУНИНГДЕК, ЁРДАМЧИ ИШЛАРНИ БАЖАРИШДА БИНОКОРЛАРГА ЯҚИНДАН КЎМАКЛАШДИЛАР. Талабалар деярли ҳар куни кўл қурилишида меҳнат қилишяпти.

Янги тракторлар

Шу кунларда техникумнинг кундузги бўлимида 486, сиртқи бўлимида 336 студент таҳсил кўрмоқда. Техникум маъмурияти уларнинг келажакда пухта билим эгалари бўлиб етишиши учун бор имкониятларни ишга соляпти. Назария амалиёт билан боғлиқ олиб борилмоқда. Ўқув устахоналари энг сўнгги аппаратлар, тажриба участкалари эса, янги тракторлар билан бойимоқда. Техникумда 20 хил қишлоқ хўжалик машиналари мавжуд.

Бугун

СТУДЕНТЛАР «КА-700» МАРКАЛИ ЯНГИ ТРАКТОРНИ ЎРГАНИШГА КИРИШДИЛАР. Ўқитувчилар бу машина деҳқончиликда қулайлиги билан бошқа тракторлардан кескин фарқ қилишини таъкидлашмоқда. Бу йил техникум ўқув тажриба участкаси яна кўплаб янги маркадаги тракторлар билан бойийди.

Э. ЖЎРАЕВ.

Тошкент кимё фармацевтика заводи 100 номда турли хил дори-дармонлар ишлаб чиқармоқда. Тошкент маркаси билан чиқаётган дори-дармонлар бир қатор қардош социалистик мамлакатларга ҳам жўнатиб турилади.

СУРАТДА: корхона таблеткали дорилар тайёрлаш цехининг зарбдор жойловчиси Т. Матвиенко тайёр маҳсулотни жойлаш пайтида.

М. Нуриддинов фотоси.

КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Ҳамза номли музика билим юрти республикамиздаги кекса илм даргоҳларидан ҳисобланади. Билим юрти ташкил топганига бу йил 50 йил тўлади.

Куни кеча билим юрти директори С. Исроилов Наманган шаҳридан редакциямизга қўнғироқ қилди. У Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллиги муносабати билан бир ҳафта давомида ўтказилган республика музика билим юртлари ўқувчиларининг III конкурсида шу санъат даргоҳидан 27 ўқувчи иштирок этгани, ўқувчи конкурс лауреати бўлганлигини маълум қилди. Конкурсда Г. Турсунова, М. Эркамова, Р. Аҳмаджонов, Н. Ковалева, Р. Бойкова ва бошқалар дилрабо куй ва қўшиқлари билан кўпчиликни мамнун этиб, конкурсда қатнашган ўнта музикали билим юрти коллективлари орасида биринчиликни эгаллашди.

ОДОБЛИ БОЛА—ЭЛГА МАНЗУР

ИНСОН ОДОБИ БИЛАН

Одатда, болалар ёшликдан бошлабоқ, кўз ўнгида рўй бераётган воқеа ва ҳодисаларни, ўсиш - ўзгаришларнинг сирини билишга қизиқадилар. Бунда улар катталарга тақлид қилиб, дастлаб стихияли бўлса-да, ҳаётдан ўз ўринларини топишга уринишади. Катталар ёшлар олдида эҳтиёткорлик билан гапиришлари, иш юритишлари керак. Бу, албатта, авлоднинг тарбияси учун жуда муҳимдир. Чунки, ёш бола тақлидий такрорлашни яхши кўради, фақат такрорлабгина қолмай, ўзича ўзлаштириб олган сўзларини, қилиқларини бўрттиради, ўзгартириб юборади. Шунга кўра, баъзи бир болаларнинг гапига эътибор берсангиз, ўша боланинг ота-онаси характери кўз олдингизда намоён бўлади.

Оила аъзолари овқатланиб ўтиришганда қўнғироқ чалинади. Оиланинг эркатой ўғли ҳовлиқиб бориб эшикни очади-ю, овозининг борича: «— Дада сизни Аҳмад алкаш чақиряпти», деб бақиради.

Отаси эшикка чиқиб қараса (у хижолатдан жўнаб қолган экан), ҳеч ким йўқ. Маълум бўлишича, боланинг ота-онаси Аҳмад ака ҳақида жуда кўп гапиришгани, у кишига «Аҳмад алкаш» деб лақаб қўйишгани маълум бўлади. Шу хусусда гап борганда яна бир мисолга эътиборингизни жалб қилмоқчиман: Бир кун автобус бекатида ўнинчи синфни бирга тугатган дугонамни учратиб қолдим. Унинг менга берган биринчи саволи «қаерда ишлайсан»дан бошланди. Мен институтда дарс беришимни айтдим. Дугонам мен билан янада қуюқ сўрашишни давом эттираверди. Автобуслар эса келиб кетиб бўлди. Мен болалар боғчасида ишлаётганимни айтганимдан кейингина, у уйига таклиф этиб, ваъдамни олди.

Дам олиш куни берилган адрес бўйича қизим билан дугонамнинг уйига бордик. Киришимиздаёқ уйни дид билан безатилганлиги ва қимматбаҳо гарнитурлар яқиндагина олингани билиниб турарди. Дугонам уйини, нарсаларини кўз-кўз қиларкан (асосий мақсади ҳам шу экан) 6 ёшлар чамасидаги ўғли: «Ойи, манави спальний гарнитурнинг устига 200 сўм бериб олдиз-а, гиламнинг шапкаси неча сўм эди, айтинг эсимдан чиқипти, ҳалиги базада ишлайдиган танишимиз бизни яхши нарсалар билан таъминлаб туришга ваъда бердиа?», деди.

Она ўғлига бир оғиз сўз билан ҳам танбеҳ бермади. Аксинча, унинг гапларини имо-ишора билан тасдиқлаб турарди. Шу пайт, дугонамнинг турмуш ўртоғи кириб келди. Бола дадасининг бўйнига осилиб олди. Қизим амакиси билан салом бериб сўрашганда, бола: —«Вой ақлли қиз-э» деб масхара қилди. Дадаси ўғлини пастга тушишга ундаркан:

— Ана, меҳмон қизчани қара, жуда яхши экан, ўртоқ бўлиб ўйнагин,— деди.

Бола дадасининг бўйнидан қўйиб юбормай, тўнғиллади:

— Нега мен қиз бола билан ўйнаркан-ман, мен ота ўғлиман, ўғил бола билан ўйнайман. Қиз бола билан юзта-юзта қилиб бўлмайди, менга ўғил боладан меҳмон олиб келинг.— деб маҳмаданагарчилик қила кетди.

Шу дамда на ота, на она болага танбеҳ бермади ёки гапдан тийилишини талаб ҳам қилмади. Балки, ҳар хил имо-ишоралар билан рағбатлантириб тургани аён эди. Оқибатда, бундай болаларнинг на катта, на кичик дўсти бўлади, ҳаётда эса, доимо кишилар танбеҳига дуч келаверади. Бу эса, албатта тақлидчиликнинг зарарли оқибатидир.

Гап тақлидчилик ҳақида борганда яна бир масалага эътиборни тортиш ўринли бўларди. У ҳам бўлса, киши исмини бузиб, лақаб қўйишдек ярамас одатдир. Масалан: Эътибор (Иқи), Машкура (Машкир), ёки чала айтиш: Муҳаррам (Муҳар), Дилором (Дилор).

Баъзи катта ёшдаги кишилар ҳатто улғайган пайтларида ҳам лақабларини сақлаб қоладилар. Етмиш ёшларга борган Салим ака тенгдоши Мираҳмат акани набирасидан чақириб келишини буюраркан:

— Мама акангга айтгин, аспичоғини ҳам олиб чиқсин,— деди.

Бола Мираҳмат отаникига чиқиб, кўчадан овозининг борича:

— Мамакам бормилар,— деб чақирабошлайди. Шунда уй бекаси «Нима, етмиш яшар чол одам сенга майна бўлдимми?— деб қаттиқ ранжийди.

Яна шуни қайд этиш керакки, кейинги йилларда туғилган кунни нишонлаш (именина) одат тусига кириб қолди. Мана шундай йиғинлардан бирида бир ота меҳмонларга ўз ўғлининг яхши шеър ўқишини мақтайверди:

— Ўғлим, ҳалиги «Она» ҳақидаги шеърингизни яна бир айтиб беринг.

Ўғил шеър айтади, бироздан сўнг ота яна қайтариб айтишни илтимос қилади, бола яна айтади.

Меҳмонлар овқатга энди қўл узатганларида отанинг илтимосига кўра бола яна шеър айтади. Шеър айтиш мезгага тегадиган даражада такрорланаверганидан меҳмонлар зерикиб, чувир-чувир бошлашди. Баъзилар эса, кетиш пайига тушади.

Ахир, ота «Ҳар кимники ўзига, ой кўринар кўзига» деганларидек, ўз боласига маҳлиё бўлиб, натижада фарзандидан кўпчиликнинг эътибори қайта бошлаганини хаёлига ҳам келтирмайди. Бундан, оилада ёлғиз ўсган болаларнинг ҳаммаси ҳам эркатой, тантиқ бўлиб тарбияланаркан, деган хулоса чиқармаслик керак. Абураҳмон аканинг уч ўғли, бир қизи бор. Отаси педагог, онаси ҳамшира бўлиб хизмат қилишади. Бир куни уларнинг уйига зарур иш билан бориб қолдим. Уйда болаларнинг ёлғиз ўзлари экан. Мен уларнинг ёлғиз ўтиришганини уй ичига кирганимдан кейингина билдим. Болалар, аянгиз бормилар, деб берилган саволга уйга олиб кириб, ўтқазиб сўнг жавоб беришди. Бир зумда хонтахта устини турли ноз-неъматлар билан безатишди. Ҳар бир боланинг ўз вазифаси бор экан. Қиз эса, одоб билан чой қуйиб берди. Оналари кириб келганда болалар таъзим билан оналарига: «Меҳмонларни қабул қилиб олинг», дейишди-ю, ўзлари бир зумда бирин-кетин қўшни хонага кириб кетишди. Улар бизнинг нима учун келганимизга ҳам қизиқишмади, суҳбатимизга қулоқ ҳам солишмади.

Демак, болани ёшликдан бошлаб одобли қилиб тарбиялаш, вояга етказишдан мақсад инсонни ҳозирги замон ва келажак учун ярокли киши қилиб етиштиришдир.

Бу борада, юқорида айтганимиздек, ота-онанинг, катталарнинг роли улуғдир, яъни боланинг катталар сўзлаётганда қулоқ солиб турмасликлари, ҳар хил гапларга суқилиб аралаша бермасликлари лозимдир. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, болаларни ҳар томонлама одобли қилиб тарбиялашда ахлоқ-одоб ва таълим-тарбия масаласига оид бадиий асарлар ҳам муҳим восита бўлиб хизмат этади. Шундагина ҳар кимнинг фарзанди жамият учун фойдали инсон бўлиб етишади.

Соҳиба
ИРИСХЎЖИЕВА,
А. С. Пушкин номли тил ва адабиёт институтининг илмий ходими.

Спорт

▲ БАСКЕТБОЛ

ОЛИЙ ЛИГАГА ҚАЙТИШДИ

Тошкент Физкультура институтининг спорт клуби ва Петровский номидаги Днепропетровск металлургия заводининг «Сталь» спорт клуби баскетболчилари келаси йили мамлакат биринчилигининг олий лигасида ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Бу муваффақиятга улар Днепропетровск шаҳрида ўтаётган «А» класс биринчи группа командаларининг якунловчи тур ўйинларида сазовор бўлдилар. Майдон эгалари Минскнинг «Горизонт» командасини 68:53 ҳисобида, ҳамшаҳарларимиз эса Кишинёвнинг «Инждорстрой» командасини 53:39 ҳисобида ютдилар. Чемпионат ҳали давом этаяпти. Аммо бу командаларга энди ҳеч ким ета олмайди.

▲ ВОЛЕЙБОЛ

БИРИНЧИ ЎЙИНДА ҒАЛАБА

Москвада олий лига аёллар командалари ўртасида СССР чемпионатининг якунловчи тур учрашувлари бошланди. Ҳамшаҳарларимиз — Тошкентнинг «Автомобилист» командаси қизлари биринчи ўйинда Ленинграднинг «Буревестник» командасини 3:2 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

▲ СУВ ПОЛОСИ

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Сув полоси бўйича мамлакат чемпионатининг биринчи группасида қатнашаётган 12 коллектив икки кичик группага бўлиниб биринчи давра учрашувларини ўтказди. Биринчи кичик группа аъзолари Харьков шаҳрида ўзаро куч синашган бўлсалар, иккинчи группа коллективлари Тошкентдаги Митрофанов номидаги сув спорти саройида мусобақалашдилар.

Мамлакат чемпионатининг биринчи группа вакиллари сафида қатнашаётган Тошкентнинг «Меҳнат» командаси аъзоларининг бу йилги мақсади катта. Улар олий лигага йўлланма олиш учун курашмоқдалар. Шунинг учун ҳам улар ўз майдонларида ўтказилган учрашувларда ҳамжиҳатлик билан ҳаракат қилиб, муҳим ғалабаларни қўлга киритмоқдалар. Ҳамшаҳарларимиз Архангельск, Севастополь, Тбилиси командаларини мағлубиятга учратиб, Тошкентнинг «Буревестник» коллективи билан бўлган учрашувда дуранг натижага эришдилар.

Бу ўйин якшанба куни бўлиб ўтди. Тўрт учрашувдан сўнг Тошкентнинг ҳар икки коллективи бир очко фарқ билан биринчи ва иккинчи ўринда боришаётган эди. «Буревестник» командаси бешинчи учрашувда Тбилисининг «Локомотив» командасини 9:4 ҳисобида мағлубиятга учратди. «Меҳнат» вакиллари эса таллинлик сув полочилари устидан 2:0 ҳисобида ғолиб чиқишди. Севастополь ва Архангельск спортчилари ўртасидаги учрашув 2:2 ҳисобида тугади.

Шундай қилиб, «Меҳнат» командаси беш учрашувдан сўнг 9 очко тўплаб биринчи, «Буревестник» коллективи эса шунча учрашувдан сўнг 8 очко тўплаб иккинчи ўринда бормоқда.

Биринчи кичик группада эса Минск физкультура спорт клуби вакиллари олдинда боришаяпти.

Ҳамшаҳарларимиз иккинчи давра учрашувларини Минск шаҳрининг физкультура спорт клуби, Москва областининг «Динамо», Фрунзенинг «Иссиқкўл», Харьковнинг «Локомотив», Москванинг МЭИ, Тбилисининг «Буревестник» командалари билан ўтказадилар. Чемпионатда энг юксак натижага эришган икки коллектив келаси йили олий лигада иштирок этиш ҳуқуқини олади.

А. АЛИМОВ.

СУРАТДА: Тошкентнинг «Меҳнат» ва Астраханнинг «Спартак» командалари ўртасидаги учрашув пайти.

Л. Степанова фотоси.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

Денгиз йиртқичлари

Чиябўриникидек тишлари заҳарли сўлак билан қопланган, узунлиги олти фут, йўғонлиги симёғочдек келадиган йиртқични кўз олдингизга келтиринг. Бу — муренадир. У одамни ўлдиришга ўлдиролмайди-ю, аммо қаттиқ жароҳатлаши турган гап. Кунлардан бирида Марварид денгизида қирғоққа яқин жойда сузиб бораркакман, мана шу жирканч йиртқич иланг-биланг қилиб, менга яқинлашаётганини кўриб қўрқиб кетдим. Мурена ҳужумга ўтди, мен уни ҳайдаб юбориш ниятида, жон аччиғида қўлимдаги гарпунни силкита бошладим. Бироқ йиртқич чаққонлик билан чап берар ва ҳар гал ҳужумга қайтадан ташланарди. Мен қўрқувдан ўзимни йўқотиб, муренанинг юмшоқ танасини савалай бошладим. Шу пайт нарироқда сув ости хазинасини кинога олаётган эрим ёрдам бериш учун мен томонга сузиб кела бошлади.

Мурена уни пайқаб қолди-ю, шартта Бенга ташланди. Эримнинг қўлида ҳатто гарпун ҳам йўқ. Мурена билан қуролсиз олишиш эса аҳмоқликдан бошқа нарса эмас. Бен зудлик билан ўгирилдида, оқим билан олиша-олиша қайиқ турган жойга қараб суза кетди. Афсуски, «Бива» деб номланган қайиғимиз бир неча юз ярд масофада лангар ташлаб турарди. Шунда мен эримнинг қайиққа етиб ололмаслигига ақлим етди. Зум ўтмай мурена унга етиб олди. Бир лаҳзадан кейин Беннинг оёқларига ўралиб олиши турган гап. Эримнинг менга қараб нималардир деб қичқирганини кўрдим. Таваккал, нима бўлса бўлди. Мен бир лаҳзада сув ости милтиғимни олиб, муренага ўқталдим. Ишқилиб мўлжалдан адашиб, эримни отиб қўймасам бўлгани. Милтиқ гумбирлаб отилди. Мурена яшин ургандек бир лаҳза қотиб қолди. Чамаси, гарпуним унинг қоқ гарданига текканга ўхшайди. Илиқ қувонч туйғуси вужудимни бўшаштириб юборди. Беннинг товуши жуда узоқдан эшитилгандек бўлди.

— Мен қайиққа бориб келаман, бу ерда бир ўзинг қолишга қўрқяпсанми? Мен индамай бош силкидим. Эрим қайиқни олиб келгунча ўтган ўн минут мобайнида муренадан кўз узмай турдим. Гарпуним йиртқичнинг жасадига санчилганча турарди. Ниҳоят Бен қайиқни олиб келди ва мени кўтариб олди. Мен бутунлай ҳолсизланиб, қайиқ тубига йиқилиб тушдим. Аъзойи—баданим қақшаб оғрир эди. Қуёшнинг иссиқ нури бўғинларимни бўшаштириб, тропикнинг тубсиз осмони асабларимни тинчитгач, бора—бора юрагимнинг уриши ҳам осудалашди. Шундай қилиб мен Австралиядан 180 миля масофада жойлашган, Марварид денгизи деб аталувчи хавф—хатарга тўлиқ ерга яна қайтдим. Бу ерда денгизнинг оҳакдек оппоқ тубида нафис қизғиш маржонлар ўсиб ётади. Денгиз суви эса кўз ёшидек тип-тиниқ.

Бу сув остига тушган киши афсонадек гўзал манзарани кўради. Рўпарангизда барча суяклари аниқ кўрингудек ялтираб турган шаффоф балиқлар подаси сузиб ўтади. Тўқ пушти рангдаги масхарабоз балиқ бир жойда қотиб турганча мўйловини ликиллатади. Майда саккизоёқлар маржонлар остидан қўрқа—писа чиқиб келишади. Қадим замонлардан қолган чиройли балиқ бамайлихотир сузиб ўтаркан, у бизни, биз эса уни томоша қиламиз. Қулоғингизга чалинган овозларни айтмайсизми! Сузиб бораётган балиқлар, маржонларнинг қирсиллаб ёрилишидан чиқадиган нафис товушларни фақат океандагина эшитиш мумкин. Ҳар сафар мана шу ажойиб, ғира—шира ёришиб турган сувга шўнғир эканман, жаннат деганлари худди шунга ўхшаса керак, деб ўйлайман. Аммо ҳозир қайиқда сузиб бораркакман, сув юзига қалқиб чиққан муренанинг жасадини кўриб, сув ости жаннати нақадар хавфли эканини пайқадим. Лекин ҳар нима бўлганда ҳам шундай тасодифлар рўй бериб турмаганда эди, мен учун марварид денгизининг қизиғи қолмаган бўларди.

Бундан бор—йўғи икки йил муқаддам ҳаётимда шунча саргузаштлар бўлиши хаёлимга ҳам келмаганди. У пайтда мен Сиднейдан 500 миля масофадаги кичик бир шаҳарда ташкил топган савдо фирмасида секретарь бўлиб ишлар, эндигина 21 ёшга тўлгандим.

Шу орада мен машҳур сув ости фотооператори Бен Кропп билан танишиб қолдим. У ўзининг сув ости хазинаси ҳақидаги бўлажак фильмига мос қаҳрамон излаб юрган экан. Менинг узун сочларим ҳамда сузишни жон—дилдан севишим Бенга маъқул тушиб, ўзига ишга олди.

Бу борадаги биринчи имтиҳондан ўтишда мен акулага рўпара бўлдим. Бен Австралияда энг машҳур акула овчиларидан биридир. У акула ҳақида кўплаб фильмлар суратга олибгина қолмай, акула ови учун портловчи махсус гарпун ҳам ихтиро қилган.

Шундай қилиб Бен мени акулалар билан учраштириши лозим бўлган кун келди. Мен ўшанда кулиб: — демак, менинг умр бўйи қилган орзуим амалга ошар эканда, — деб жавоб бердим.

Биз Маринлендга, Олтин қирғоқдаги баҳайбат одамхўр акулалар яшайдиган улкан аквариумга йўл олдик. Бен маскасини кийиб, трубкани тўғрилаб қўйдида, худди ҳовузга тушаётгандай хотиржам сувга шўнғиб кетди. Мен эса қайиқ бортида қўрқувдан қимир этмай турардим. «Ева, — дедим ўз-ўзимга, —ахир бу ердаги акулалар қўлга ўргатилгандек ювош бўлиши керак-ку. Уларни ҳар куни боқиб туришади, оч бўлса экан, одамга ташланади деб қўрқсанг..». Шу пайт Бен янгигина ўлдирилган 15 фунтлик балиқни акуланинг тумшуғига тиқиштираётганини кўриб қолдим. Акула умрида овқат кўрмагандек, кўз очиб юмгунча балиқни паққос туширди. Шундан кейин нимани ўйлаганимни ўзим ҳам билмайман... Мағрурлик қилибми ёки тентакликми—ўзимни сувга отдим. Ҳушимга келиб қарасам акуланинг устида сузиб кетяпман. Акулага «миниб» олишнинг унчалик қийин жойи йўқ, бунинг учун унинг елка сузгичидан ушлаганча ёнма-ён сузиб бориш кифоя.

Мен «тулпоримни» оёқларим билан қаттиқроқ ниқтаб қўйдим шекилли, устидаги «чавандоз» кимлигини билмоқчи бўлиб, менга қайрилиб қаради. Шу топда мени кўрсангиз, қўрқувдан эсим чиқиб кетди, сув юзига ракетадек отилиб чиқдим. Аммо илк муваффақиятимдан қувончим шу қадар чексиз эдики, нафасимни ростлабоқ ёш боладек сакраб, қичқира бошладим: «Мен акулани миниб суздим! Мен акулани миниб суздим!».

Менинг ўшандаги жасоратимга Бен ҳам қойил қолди. Бир йилдан сўнг биз турмуш қурдик, шундан бери мен ўз ҳаётимни Бенсиз, унинг романтик фаолиятисиз тасаввур қилолмайман. Биз йилнинг тўрт фаслини шундай ўтказамиз: бир неча ой материал тўплаб, янги киноларни суратга оламиз, яна бир неча ой Олтин қирғоқдаги Серферз Парадейзда—ўз уйимизда дам оламиз. Қолган бир неча ой мобайнида дунё бўйлаб саёҳатга чиқамиз, сув ости ҳаёти ҳақидаги фильмларимизни сотамиз.

Янги фильмларни суратга олиш учун экспедицияга чиққан пайтимиз—энг қизиқ дамлар бўлади. Биз кинокамералар, сув остида сузиш учун ишлатиладиган анжомлар, озиқ-овқат ва дори-дармонлар билан лиқ тўлган машинамизда йўлга чиқамиз. Ортимиздан эса махсус прицеп ортилган, қайиғимиз келади. Шу кетишда уйимиздан 400 миляча масофада тўхтаймиз. Автомобилимизни қирғоқда қолдириб, қайиқда 50 милча денгиз ичига сузиб борамиз ва катта Қоя яқинидаги Херон оролчасида қўним топамиз. Шиша толасидан ишланган 20 футлик қайиғимиз «Бива»да сувнинг тиниқ ва тоза жойигача сузиб бориб, суратга олиш учун денгизга шўнғиймиз. Баъзан ёрдамчилар олишга ҳам тўғри келади. Миллий географик жамиятнинг топшириғи билан иш қилганимизда ҳам шундай қилишга тўғри келганди. Ушанда бизга денгиз илонларининг ҳаёти ҳақида фильм суратга олишни топширишганди. Экспедициямиз — съёмка билан шуғулланувчи группа ва кема экипажи аъзоларидан иборат эди. Биз кўпчилик бўлганимиз учун «Бива»ни қолдириб, экспедицияга кемада чиққандик. Бизнинг катта оиламиз жуда аҳил яшар, фақат... бўлиб ўтган кичикроқ бир воқеани ҳисобга олмаганда, ишимиз ҳам жойида эди.

Биз Бен иккаламиз Марварид денгизида, илонларни кинога олиб юргандик. Қулай пайтни мўлжаллаб, илонлар тутиб олишга ҳаракат қилардик, тутиб олганларимизни эса кемага олиб борардик. Илонлар кемадаги денгиз суви билан тўлдирилган катта-катта бакларда сақланарди, бу эса зоологларга денгиз илонлари ва уларнинг заҳрини ўз шароитида текшириш имконини берарди. Уша пайтгача мен денгиз илонлари ҳақида анча-мунча нарса эшитган бўлсам ҳам, улар билан учрашишга тўғри келмаганди. Лекин уларниг бўйи беш футча, йўғонлиги икки дюйм келиши, заҳри эса кобраникидан 15 марта кучлилиги менга аён эди.

Қолаверса, денгиз илонининг заҳрига қарши ҳеч қандай фойдалироқ дори топилмаганлиги ва бу илон чаққан одам 30 секунддан бир соатгача муддатда тил тортмай ўлиши ҳам мен сир эмасди. Беннинг ўртоқларидан бири билан юз берган кўнгилсиз воқеа ҳамон кўз ўнгимда турарди. Кунлардан бирида илон унинг қўлига ўралиб, бармоғидан чақиб олибди. Йигит даҳшат ичида илонни юлқиб улоқтириб юборипти. Бен билан ўртоқлари уни қайиққа тортиб олишгач, шўрлик қайиқда ўтириб ўлимни кутабошлади. Аммо у бахтига илонни шунчалик тез улоқтириб ташлаган эканки, илон заҳрини солишга улгурмай қолибди. Бу сафар Бен ўртоқлари билан бир неча илонни тутиб, кемага олиб кетишди, мен ёлғиз ўзим сузиб юрардим. Шу пайт мендан 15 ярдча масофада нафас олгани сув юзига чиққан илонга кўзим тушиб қолди.

«Ана, яна битта илон! — деб қичқирдим Бенга. —Балки, қайтиб келиб унием ушлаб оларсан?» Бен шўнғиб, мен томонга суза бошлади. Бу пайтда илон сув бетидан тахминан уч футлар пастда эди, бирдан менга кўзи тушиб қолди. Кўз очиб юмгунча бўлмай, менга қараб отилди. Мен ўзимни орқага ташлаб, беихтиёр оёқларимни сувга уриб тапиллата бошладим. Илон эса борган сари тезроқ сузиб келарди. Худди даҳшатли туш кўраётганга ўхшардим: бор-йўғи бир фут масофада унинг совуқ тикилиб турган кўзларини кўрдим...

Мен ҳамон оёғимни тапиллатиб сувга урардим, шунда оёғим бехосдан унинг қорнига тегиб кетди. Кутилмаганда илон бурилиб пастга шўнғиди.

Баъзан шунга ўхшаш бўлиб ўтган кўнгилсиз воқеаларни эсласам, Беннинг доимий қўллаб-қувватлашини ҳис қилиб турмаганимда ўлим билан бунчалик ўйнашмаган бўлардим, деган хулосага келаман. Бен денгиз ҳайвонлари билан жуда чиқишиб кетган, унинг фикрича, сиз сув ости дунёсининг оромини қўполлик қилиб бузмасангиз, сизга ҳеч қачон хавф-хатар таҳдид қилмайди. Бен ёнимда бўлса мен ҳеч нарсадан қўрқмайман: у менинг ҳаётимни қасддан хавф-хатарга дучор қилмаслигини, чинакамига қўрқинчли дамларда у мени ёлғизлатиб қўймаслигини яхши биламан.

Биз бир кун кечаси акулаларни чироқ ёруғида суратга олардик. Мен анча пишиб қолган бўлсам ҳам қоронғида акулалар билан «бекинмачоқ» ўйнашга одатланмаган эдим. Бен қўрқаётганимни сезиб, мени тепага қайиққа юборди. Бехавотир жойга чиқиб олсамда зулмат қўйнида йиртқичлар орасида ўлим билан юзма-юз қолган Бенни ўйлаб, жоним ҳалак эди. Бен иккаламиз денгиз қаърига шўнғиганимизда қалбимизда ҳамиша икки туйғу олишади: бу туйғулардан бири кутилмаган ҳодисалар олдидаги қувонч-шодлик бўлса, иккинчиси худди шу кутилмаган ҳодиса, хавф-хатар олдидаги ҳадиксираш, қўрқувдир.

Кунларнинг бирида, бундан 200 йил муқаддам шу ерда чўкиб кетган капитан Кук кемасининг тўпларини излаб, катта Қоя атрофида сузиб юрардик. Тўплар 4 фут қалинликдаги маржон ўсимликлари остида қолиб кетганидан уларни топиш унчалик осон эмасди. Аммо биз «сувдан қуруқ чиқмадик», топиб олган балластимиз, фикримизча, капитан Кукка тегишли бўлганидан жуда қувондик. Биз белимизгача сув кечиб, қайиққа борардик, қайиғимиз биздан 300 ярдлар чамаси масофада эди. Қўлимизда апельсин солинган пакетдан бўлак ҳеч вақомиз йўқ эди. Бу атрофда эса унча катта бўлмаган, узунлиги 4 футлик акулалар тўлиб-тошиб ётганидан биз бироз асабийлаша бошладик. Улар бизни еб қўя олмаслигига кўзимиз етса ҳам, аммо оёғимиздаги бармоқлардан ажраб қолиш хавфи йўқ эмасди. Биз қолган йўлни сузиб ўтмоқчи бўлиб, оёғимизга сузгичларимизни кия бошладик. Мен энгашиб, сузгич тасмаларини тортар эканман Беннинг «Эҳтиёт бўл, акула!» — деган секин, аммо ҳаяжонли товушини эшитиб қолдим. Мен ўнгланиб ўзимдан бор—йўғи 15 фут масофада турган каттакон қизғиш йиртқични кўрдим. Бу акуланинг узунлиги 9 футлар чамаси келарди. У ороми бузилганидан дарғазаб эди.

Бен мени тинчлантиришга уринди: «Хавотирланма, Ева! Жим туриб қарайликчи, балки акула ортига қайтиб кетар. Агар бизга қараб келса, бир амаллаб уни чўчитармиз». Биз белимизгача сувга ботиб, етти —саккиз минут юрак ютиб турдик. Мен қўрқувдан бирор ножўя ҳаракат қилиб қўймаслигим учун, Бен менинг елкамдан маҳкам ушлаб турарди. Бу даҳшатли дақиқалар давомида хаёлимдан қандай ўйлар кечмади дейсиз! Мен ўзимни майиб—мажруҳ ва соб бўлган одам қиёфасида тасаввур қилардим. Шу топда Беннинг ҳам хаёлига шундай ўйлар келганига ишончим комил эди. Тўсатдан акула қайрилиб, биз томон кела бошлади. Биз сакрашга ҳозирланиб, беихтиёр бир қадам орқага чекиндик. Аммо акула шу ҳаракатимизнинг ўзиданоқ чўчиб, кутилмаганда орқага қайтиб кетди. Бу воқеа драматик сюжетларга унчалик бой эмас, шунинг учун ҳам сизларга жуда оддий бир нарса бўлиб туюлиши мумкин. Лекин ўшанда бизнинг қанчалик суюнганимизни тасаввур қилиш қийин. Ўлим билан шунчалик юзма-юз тўқнашганингдан кейин аллапайтгача томоғингда бир нарса тиқилиб тургандек бўлади, вужудинг бўшашиб, танадаги титроқни босолмай қоласан киши.

Сиз, энди денгизни елкамнинг чуқури кўрсин, деб қасамлар ичасиз, денгизга лаънатлар айтасиз-у, эртасигаёқ денгиз бағрига шўнғиб кетганингизни сезмай ҳам қоласиз.

Сирасини айтганда, денгиз— ҳаётнинг ўзига ўхшайди: ҳаёт ўз измига юрмаган одамларни аямаганидек, денгиз ҳам қасос олади. Агар сиз унинг оромини—тинчини бузмасангиз, сизга ҳеч қандай хавф-хатар таҳдид қилмайди. Мен ҳам Бен сингари денгизнинг жон-жонига сингиб кетишни истайман. Нимасини айтасиз, ахир унинг ўн саккиз йиллик тажрибаси—билими бор.

Пайти келиб мен ҳам Бен каби денгиз билан бир жон—бир тан бўлиб кетарман деган умиддаман. Нега деганингизда мен Бен каби моҳир муаллимимдан, денгиз илонлари, мурена ва акула каби «устозларимдан» сабоқ оляпман.

Ева КРОПП

«Вокруг света» журналидан.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9|IV да Йўқолган узук, 10|IV да Парвоз.

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 9|IV да Ойжамол, 10|IV да Севги ва қилич.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9|IV да Беш кунлик куёв, 10|IV да Алгов-далгов.

«Ўзбекконцерт»

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

12, 13 АПРЕЛЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА

ЛИВАН «КАРАКАЛЛЫ» РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

Билетлар кундуз соат 2 дан бошлаб ҳар куни сотилади.

ҲАВО ТРАНСПОРТИ ПАССАЖИРЛАРИ УЧУН МАЖБУРИЙ ҚОИДАЛАР

Билетларни рўйхатдан ўтказишга ёки ҳаво кемаси (самолёт, вертолёт)га кечикиб келган йўловчилар самолётга киритилмайди ва билет қийматининг 25 миқдорида йиғим олинади.

Билетларни регистрация қилиб, юкларини багажга топширган пассажирлар фақат аэропорт ходими (посадка бўйича навбатчи) кузатувида ҳаво кемаларига қўйилади.

УЧИШ ВАҚТИДА ФОТО ВА КИНОАППАРАТЛАРДАН, РАДИОПРИЕМНИК ВА ДУРБИНЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ МУМКИН ЭМАС. БУ БУЮМЛАРНИ ҚЎЛ ЮКИ ЁКИ БАГАЖЛАРГА ЖОЙЛАНГАН ҲОЛДА ОЛИБ ЮРИШ ТАВСИЯ ЭТИЛАДИ.

ҲАВО КЕМАЛАРИДА СПИРТЛИ ИЧИМЛИКЛАР ИЧИШ ҚАТЪИЯН ТАҚИҚЛАНАДИ.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ИПАКЧИЛИК БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ «ШЕЛК» МАХСУС КОНСТРУКТОРЛИК БЮРОСИГА

бош механик, бош энергетик, инженерлар: жиҳозларни лойиҳалаш бўйича, металларни совуқ ҳолда ишлаш бўйича технологлар, норма-контроль бўйича; бухгалтер-кассир, склад мудири, машинисткалар, фрезерчилар, слесарлар: асбобсозлар, тузатувчилар, йиғувчилар; универсал токарлар, электрослесарлар, электр пайвандчилар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси, ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга мурожаат қилинсин.

«САҲНАДА ЦИРК» ТОШКЕНТ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ ДИРЕКЦИЯСИГА

катта бухгалтер (бош бухгалтер ҳуқуқида)

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга мурожаат қилинсин.

Линотипчилар, қўлда ҳарф терувчилар, печатниклар, юқорида кўрсатилган мутахассисликларга шогирдлар, шунингдек фаррошлар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинград кўчаси, 28-уй, кадрлар бўлими.

БУГУН ВА ЭРТАГА „ЗАНГОРИ ЭКРАН“ДА

9 АПРЕЛЬ — СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 17.35 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. СССР—Польша терма командалари. 3-бўлим. **ЧССР—ГДР** терма командалари. 3-бўлим. Финляндиядан олиб кўрсатилади. **Тошкент кўрсатади.** 18.50 Кўрсатувлар программаси. 18.55 Ўқувчилар учун. «Глобус». программаси. (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.25 «Ахборот» информацион программаси. 19.40 «Беш йилликнинг тўртинчи йили». 20.10 «1974 йил футболи». **Ўзбек тилида:** 20.30 Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. «Ипакчилик факультети». 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.20 Рангли телевидение. «Ҳайтарма» татар ансамблининг концерти. 21.55 Кўрсатувлар программаси. 22.00 **Москва кўрсатади.**

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.50 Янгиликлар. 19.00 Рангли телевидение. Болалар учун кўрсатув. **Тошкент кўрсатади.** 19.15 «Жасорат» дала почтаси. 19.45 Рангли телевидение. «Чардаш маликаси». Бадиий фильм. 21.25 Рангли телевидение. «Таниш оҳанглар». **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Ҳужжатли фильмлар экрани» (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 Рангли телевидение. СССР композиторларининг V съездида. Эстрада концерти. Союзлар уйининг Колонна залидан олиб кўрсатилади. 2-бўлим. 23.45 Кўрсатувлар программаси.

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

10 АПРЕЛЬ — ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.00 Кўрсатувлар программаси. 12.05 Рангли телевидение. Эрталабки гимнастика машғулотлари. 12.20 Янгиликлар. 12.30 А. Островский. «Сўнгги қурбон». А. С. Пушкин номли Ленинград Давлат Академик драма театрининг спектакли. 15.15 Рангли телевидение. «1974 йил қўшиқлари». 15.45 Рангли телевидение. Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 16.15 Халқаро театр куни. 17.30 «А плюс Б». Ёшлар программаси. **Тошкент кўрсатади.** 18.45 Кўрсатувлар программаси **Ўзбек тилида:** 18.55 Кичкинтойлар учун. «Қувноқлар даврасида». 19.25 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). 19.40 Миллионлар ленинча университети. 19.55 «Рус тили». Илмий-оммабоп программа. 20.35 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 20.55 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. **ЧССР—СССР** терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида янгиликлар. **Тошкент кўрсатади.** 23.15 Буюк совет композиторлари Р. М. Глиэр (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 24.00 «Вақт» информацион программаси. 00.30 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида: 11.30 «Электромагнит индукцияси». Физикадан ўқув кўрсатуви. **Рус тилида:** 12.00 «Опа-сингиллар». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.25 «Электромагнит индукцияси». Физикадан ўқув кўрсатуви. **Москва кўрсатади.** 18.45 Кўрсатувлар программаси. 18.50 Янгиликлар. 19.00 А. Н. Радищев. «Петербургдан Москвага саёҳат». 20.00 Фан оламида. 20.30 Рангли телевидение. Болалар учун. «Моҳир қўллар». **Тошкент кўрсатади.** 20.55 «Қишлоқларимиз жамоли» (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 21.25 Ҳамза номли музика билим юрти ўқитувчиларининг концерти. 22.00 «Ташналик». Бадиий фильм. 23.15 **Москва кўрсатади.**

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

Тошкент оқшоми 4 бет.
9 АПРЕЛЬ, 1974 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.
Р—02364. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр А—3070.